Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

FÄNRIK STÅL-UPPLAGAN.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:R 11 (846). LÖRDAGEN DEN 14 MARS 1903. 16:DE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR:	UTGIFNINGSTID:	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE:	BYRÅ:	KOMMISSIONÄRER
IDUN ..... KR. 6: — IDUNS PRAKTUPPLAGA ..... » 8: — IDUN, FÄNRIK STÅL-UPPL.... » 10: — IDUNS MODETIDNING ..... » 2: 20	HVARJE LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 10 ÖRE.	FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	17 BRYGGAREGATAN 17. REDAKTIONEN KL. 10—4 EXPEDITIONEN KL. 9—5. ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646.	ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALLDELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.

FRÖKEN BENCKERT I SITT BLOMSTERSMYCKADE ARBETSRUM PÅ 50-ÅRSDAGEN. H. TEGSTRÖM & CO. FOTO.

ELINA BENCKERT.

DET LIGGER i sakens natur, att författarinnor och kvinnliga konstnärer, om de i sin verksamhet inlagt någon nämnvärd förtjänst, skola få ett bekant, mer eller mindre berömdt namn, åtminstone i det land de tillhöra. Det är ock lätt förklarligt, att de kvinnor blifvit mera allmänt kända, som intaga en framskjuten samhällsställning eller genom en särskild begåfning, understödd af gynnsamma omständigheter, blifvit satta i tillfälle att verka inom ett mera vidsträckt område. Men bör ej rättsligen ett mera offentligt erkännande gifvas äfven åt dem, som röra sig inom en trängre krets till stort gagn för det allmänna?

Till dem som arbeta på ett fält, som icke äger mycket omfattande gränser, när man betraktar det i och för sig, höra landets lärarinnor, ibland hvilka icke få äro högt begåfvade, om de än, för att begagna den gamla gustavianske skaldens ord, »förtrott sitt gömda lif åt dalens tystnad».

En framskjuten plats inom vårt lands lärarinnekår intages af föreståndarinnorna för våra elementarläroverk för flickor. Det må vara, att deras verksamhet lika litet som deras lif antagit stora proportioner, men för båda gifves ett stort mål. Ty viktigt måste det vara att leda den verksamhet, som åsyftar intellektuellt odlande och moraliskt fostrande af unga flickor, som just tillhöra den samhällsklass, hvilken genom sin högre bildning utöfvar ett så stort inflytande på samhällets utveckling.

En framstående föreståndarinna för en sådan bildningsanstalt är den ädla kvinna, hvars bild i dag pryder Iduns första sida. *Maria Elina Benckert* har länge stått i spetsen för Luleå elementarläroverk för flickor, ett läroverk, som tillkommit på hennes initiativ. Dotter till v. konsuln Henrik August Benckert och hans maka Paulina Govenius och född den 9 febr. 1853, började hon efter faderns död att under ett af de första åren af 1870-talet undervisa i en af henne bildad privatskola. Denna skola sammanslogs 1875 med en annan, som blifvit upprättad af fru Ester Lönnegren. Den nya privatskolan, som redan från början omfattades med förtroende, sköttes ensam af fröken Benckert, sedan hennes medarbetarinna 1883 aflyttat från orten; och efter hand har skolan utvecklats till ett fullständigt läroverk för flickor.

Stora svårigheter lågo dock innan dess i fröken Benckerts väg. Skolan var länge hemlös. Hon inhyrdes från början i privathus och lokalerna voro i vissa hänseenden raka motsatsen till hvad de borde vara. Bättre blef förhållandet, då plats erhölls i stadens år 1880 uppförda nya folkskolehus. Denna plats fick skolan behålla i en tid af sjutton år, men längre ej, emedan skolhuset nu behöfdes för undervisningen af folkskolebarn, hvilkas antal hastigt växte med stadens folkmängd. Lyckligtvis hade landshöfdingen, sedermera generaldirektören Lars Berg, med sitt öppna sinne för allt samhällsgagneligt, satt sig i spetsen för en insamling till beredande af ett eget hem för flickskolan, hvarigenom en grundfond för detta ändamål bildades. Hans utmärkte efterträdare på landshöfdingestolen, numera statsrådet K. S. Husberg, satte kronan på verket. Genom hans nitiska bemödande och stadsförsamlingens offervillighet kom ett läroverkshus till stånd, hvilket af sistnämnde landshöfding i egenskap af skolans inspektor invigdes den 14 december 1897.

Det läroverk, som fått sin upprinnelse ur fröken Benckerts nitiska och insiktsfulla arbete, hade alltså nu kommit under eget tak och sålunda erhållit »större fasthet och frihet».

Med stor skicklighet har fröken Benckert arbetat såsom denna skolas föreståndarinna. Själf tillhörande de människor, som med stora synvidder förena små anspråk, dock visserligen icke på sig själfva, har hon verkat för att de unga måtte få en sedlig barlast för sin färd genom lifvet. Hon har

visst icke förbisett de läxor, som tillhöra skolan, men att de, som lifvet gifver, måtte kunna af de unga med välsignelse emottagas, sedan skoldörrarna blifvit stängda bakom dem, har hon ansett ännu viktigare.

Den rent intellektuella bildningen har för henne aldrig stått framför den kristligt-moraliska. Detta är icke underligt, då hon själf är en religiös karaktär, men en sådan, som icke ådrager sig uppmärksamhet genom mycket ordande, utan som framträder i stilla plikttrogen verksamhet.

Det är en i ordets bästa mening praktisk prägel läroverket erhållit under fröken Benckerts ledning. Äfven den för det husliga lifvet viktiga handaslöjden har ingått i undervisningen och varit ett med stor framgång drifvet läroämne. Undervisningen i främmande lefvande språk måste betraktas såsom särdeles god. På den tid, då vid de allmänna läroverken i det nordligaste Sverige denna undervisning hade en ensidig grammatikalisk prägel, som först för några år sedan blifvit utbytt emot en bättre, gaf fröken Benckert redan från början sin språkundervisning en praktisk karaktär. Hon undervisade, så långt möjligt var, på det tungomål, som var undervisningens föremål, ty hon ville ej, att hennes elever skulle hafva hufvudet fullt af grammatik, men tungan bunden, när fråga blef om språkets talande. Till lärarinnans skicklighet har anslutit sig föreståndarinnans förmåga att ordna det hela och sköta skolans angelägenheter. Särskildt anmärkningsvärd är den disciplin hon vidmakthåller. Utan skarpa och sträfva drag visar den sig i högsta grad verksam, emedan allvaret är genomträngdt af kärleken till de unga, lifsnerven i all disciplinarisk verksamhet.

Dessa fröken Benckerts förtjänster ha tillvunnit sig allmänt erkännande, ett erkännande, som på hennes 50-åriga födelsedag den 9 sistlidne febr. tog sig ett vackert och högtidligt uttryck. En talrik skara Luleåbor samlades då på stadshotellet jämte länets höfding för att till den utmärkta lärarinnan frambära gärden af den allmänna högaktning och tacksamhet, för hvilken hon är föremål. Talrika telegram kommo från forna elever och deras föräldrar. Före den supé, som var anordnad, hälsades fröken Benckert med ett tal, hvari hennes förtjänster erhöllo sitt erkännande, hvarefter hon från sina nuvarande och forna elever erhöll en minnesgåfva i guld af omkring ett tusen kronor såsom bidrag till en rekreationsresa, som för hennes genom ihärdigt arbete försvagade hälsa ansågs vara behöflig.

Fröken Benckerts hela lif är ett nytt bevis på, att man icke behöfver göra mycket väsen af sig här i världen för att ändå vara till stort gagn för det allmänna. Man hör icke på afstånd något ljud från den källa, kring hvilken den unga våren väfver sin grönska, men nog är hon gagnelig ändå, och visserligen faller på henne ljus från ofvan, ett ljus, som afspeglas mera jämnt och stilla än af den forsande strömmen, hvars brus dånar på långt håll och hvars oroliga vågor lätt gifva åt det ljus de emottaga ett ostadigt och växlande färgspel.

J. A. E.

GLÖM EJ

Jubileumsfondens sparbössor!

FRU KERSTIN SJUNGER FÖR JUNKER NILS.

DÄR SITTER en ungmor, så blek om kind,
i snöande blom från apel och lind.
Omkring henne örtagården står
med hvitt öfver buskar och buxbomsnår.

Hon vaggar på armen sin lifsklenod,
sin junker Nils utaf Stureblod,
och sjunger i drömmar, dämpadt och mildt,
en vyssjande sång för slumrande pilt.

Vyss vysseri vyss! Vyss vysseri lull!
Sof sött, allra käraste hjärtegull,
och slumra i drömmar! Mor håller vård
kring älsklingen sin uti örtagård.

Mor hämtar en snöhvit fåle ur stall.
I guld och schabrak han sadlas skall.
Till drömmarnas rike han bär dig se'n
på glänsande hofvar af elfenben.

Där hälsa dig svenner från tinnar och torn
med klang från skalmejor och gyllene horn.
De böja sitt knä, sedan kronan de räckt:
»Hell, hell, konung Nils utaf Stureslägt!»

Vyss vysseri vyss, gullbarnet mitt!
Guds moder dig skänke en lyckosam ridt!
I örlig och fred för landsens små
man månde du blifva att lita sig på.

Som hemlandsfura växs hög och stark
och fast som häll uti hemlandsmark.
Guds moder hägne din framtidsridt.
Vyss vysseri vyss, gullbarnet mitt!

STEN GRANLUND.

DAGENS BRÄNNANDE FRÅGA.

LÄNGE HA vi hört talas om att bostadsnöden i hufvudstaden — och äfven på flera andra håll i vårt land — är den viktigaste af alla sociala frågor, att bostadsbristen och inneboendesystemet äro till fördärf för samhället och att om vi skola kunna hoppas på en sund andlig och fysisk utveckling för det uppväxande släktet, så måste först och främst denna fråga föras till en snar och lyckosam lösning.

År efter år ha förhållandena försämrats, hyrorna ha stigit, trångboddheten har ökats, asylerna för husvilla ha måst fördubblas och inneboendesystemets följder: sjukdom, sedeslöshet och barnens förvildande ha blifvit allt mer påtagliga.

Man och man emellan, så väl bland de mer burgna som bland de fattiga, har det länge försports ett doft knot öfver de stegrade hyrorna, en undertryckt klagan öfver att intet nämnvärdt göres för att förbättra missförhållandena, men först på senaste tiden har knotet blifvit mera öppet och klagomålen mera hörbara. Pressen har satt bostadsfrågan under debatt, den har inom flera föreningar upptagits till diskussion och det ser ut som om det började bilda sig en opinion för att kraftiga åtgärder måtte vidtagas till afhjälpande af bostadsnöden i hufvudstaden.

Det *börjar* bilda sig en opinion, men ännu stå otaliga medborgare och medborgarinnor likgiltiga och oförstående inför denna för oss alla — rika så väl som fattiga — så betydelsefulla fråga, ännu mötes man ofta på tal om bostadsbristen och allt det elände den drager med sig af en tviflande undran »om det verkligen är så farligt».

Detta undrar naturligtvis endast den med sakernas tillstånd obekante. Och det är förvånande huru okunniga en hel del af Stockholms invånare — i all synnerhet de kvinnliga — äro om det samhälle de lefva i och huru föga intresse man i allmänhet äfven i bildade kretsar har för att skaffa sig upplysning om sociala förhållanden.

Man svärmar kanske för mänsklighetens höjande och lyckliggörande, man har ett hjärta, som ömmar för de fattiga och lidande, gifver allmosor och deltager kanske personligen i ett eller annat filantropiskt företag. Men om *orsaken* till fattigdomen och lidandet, till råheten och sedesfördärfvet sväfvar man ganska ofta i djup okunnighet och reflekterar kanske alls icke öfver den, ehuru man förvånar sig öfver att trots all välgörenhet och allt arbete till underklassens höjande, tyckes hvarken nöden blifva mindre eller det sedliga tillståndet förbättradt.

Men sätter man sig in i de fattigas lefnadsförhållanden och tager man framför allt reda på huru de bo, då skall man snart förstå att alla den allmänna och enskilda fattigvårdens bemödanden att hjälpa, alla uppfostringsanstalter och skollofskolonier, alla sträfvanden för nykterhet och sedlighet skola göra endast ringa nytta, så länge de höga hyresprisen och bristen på bostäder tvingar de obemedlade att packa ihop sig i små osunda och bristfälliga lägenheter, ofta i kåkar, fullkomligt ovärdiga namnet människobostad.

Hyrorna i allmänhet ha stigit så, att man numera får ett rum mindre för samma pris som för några år sedan och priset för de smärre lägenheterna äro jämförelsevis högst. Familjer, som förr hade råd att hafva 3 eller 4 rum och kök, måste nu inskränka sig till 2 rum och kök och härför betalas i medeltal 400 kr. om året. De, som förut kunde ha 2 rum och kök måste nöja sig med ett rum och kök, icke sällan med ett rum och »del i kök», som det heter. Följaktligen har behofvet af ettrumslägenheter betydligt ökats och tillgången motsvarar icke på långt när efterfrågan, ehuru ettrumslägenheterna tillhöra den kategori af bostäder, som talrikast förekommer i Stockholm. År 1901 tillhörde 28,9 % af alla bostadslägenheter denna kategori.

Hyrorna för dessa ettrumslägenheter, hvilka, som man ju kan förstå, företrädesvis bebos af den fattiga klassen, äro oerhördt uppdrifna, de äro nästan dubbelt så höga som i Köpenhamn. I denna stad betalas i årshyra för ett rum och kök i medeltal 120 kronor; i Stockholm är priset i medeltal 236 kronor. Snygga och trefliga ettrumslägenheter betinga dock betydligt högre pris, 300 till 400 kronor få stockholmarna betala för dem.

En jämförelse. En stockholmsläkare skrifver: »Sedan mer än ett år tillbaka använder jag i min praktik och till dagligt bruk i hemmet »Antiseptisk AZYMOL» och har funnit att detta preparat såsom gurgelvatten och till tvättning och omslag på sår o. a. tillfälliga yttre skador är af stort värde samt att ingen af de i handeln förekommande af mig försökta aseptinsorter ens tillnärmelsevis kunna komma i jämförelse med Antiseptisk Azymol.»

Till hudens förskönande och vård är utan gensägelse F. Pauli's prisbelönta BALSAM-TVÅL den bästa och angenämaste.

Den innehåller de för huden mest välgörande balsamer. F. Pauli's Balsamtvål säljes i parfym- och speceriaffärer m. m.

SOMATOSE ***Erkändt bästa krafthöjningsmedel.*** ***Ökar aptiten i hög grad.*** Erhålles på apotek.

Dessa onaturligt höga hyror, som — enligt hvad redaktör v. Koch yttrar i Social Tidskrift (1902, häft. 8) — »taga i anspråk från en femtedel till hälften, i de flesta fall tredjedelen af arbetarens inkomst», tvinga naturligtvis dels till umbäranden af mångahanda slag, dels till skuldsättning, pantsättning af bohaget och anlitande af fattigvården.

Ett af de vanligaste sätten att skaffa en smula hjälp till hyreskostnaderna är att man tager »inneboende», ibland en, ibland flera, ofta män och kvinnor om hvarandra, och detta fastän familjen själf icke sällan är större än bostaden ur bekvämlighets- och hälsosynpunkt kan rymma.

I en uppsats »Ett rum och kök» i Social Tidskrift (1901, häft. 8) berättar hr G. Sundberg bland annat, att år 1900 funnos i Stockholm 1,224 ettrumslägenheter, som beboddes af 7 personer hvardera. 689 lägenheter beboddes af 8, 301 af 9, 56 af 11, 19 af 12, 7 af 14 och 1 lägenhet — liksom de ofvannämnda på ett rum och kök — beboddes af *16* personer.

Trångboddheten är alltså ofantligt stor, för det mesta större än hvad bostadsräkningen utvisar. Flera tusen personers bostad kunde vid 1900 års mantalsräkning icke uppgifvas. Inneboende mottagas nämligen mycket ofta utan hyresvärdarnes medgifvande och icke sällan mot deras förbud, hvarför de naturligtvis icke mantalsskrifvas.

»Fem personer i ett rum och kök kan ju redan anses för ett högt tal, om man betraktar saken ur det *önskligas* synpunkt», säger hr Sundberg i sin uppsats. Men bland de fattiga anses fem personer i en sådan lägenhet icke vara mycket. Man är van att bo trångt. Faktiskt finnas emellertid i Stockholm enligt beräkningar mer än 30,000 människor, sammanpackade 6 till 16 i dylika lägenheter.

Några talande exempel på inneboendesystemets utbredning lämnades i den officiella redogörelsen för 1900 års fattigvårdsförvaltning. I ett rum voro inhysta 3 pojkar, 2 män, 2 flickor och 2 äldre kvinnor. I ett annat lågo om natten 2 pojkar, 1 man, 1 flicka och 2 kvinnor i tillsammans två bäddar. I ett tredje 2 pojkar, 2 män, 2 flickor och 1 kvinna i tre bäddar.

Huru fördärfligt inneboendesystemet måste vara i såväl moraliskt som hygieniskt hänseende är lätt att inse. Läkare fordra om möjligt 20 kubikmeters luft för hvarje vuxen person, men i på ofvannämnda sätt befolkade bostäder erhålles väl knappast fjärdedelen och af detta måste naturligtvis hälsan taga skada. Att trångboddheten kraftigt befordrar allehanda smittosamma sjukdomar är nog också tämligen klart, lika väl som att de barn, som uppväxa i dylika öfverbefolkade »hem», måste blifva fysiskt försvagade. Att de moraliska begreppen blifva minst sagdt förvirrade, då främmande personer af olika kön och åldrar bo tillsammans i ett enda rum, är väl icke underligt. Icke sällan händer det att en förut ordentlig och arbetsam familjefader af inneboende karlar lockas till dryckenskap och oordentligt lefnadssätt och olofliga förhållanden mellan värdfolket och de inneboende uppstå tidt och ofta. Barnen få från tidiga år en erfarenhet af alla lifvets mörkaste sidor, som blir ödesdiger.

Och de arbetare och arbeterskor, som af brist på rum eller emedan de ej hafva råd att hyra självständig bostad, måste söka tak öfver hufvudet på dylika ställen, huru föga hemtrefnad och ro finna de efter dagens arbete! Är det underligt, om de tillbringa kvällarna på krogar och förlustelseställen, eller att de drifva omkring på gatorna i det längsta, emedan de draga sig för att gå »hem».

Ogifta arbetare, som icke »bo inne» — eget rum kunna högst få skaffa sig — och äfven många familjefäder, hvilkas familjer genom omöjligheten att få bostad måst taga sin tillflykt till någon asyl för husvilla, skaffa sig tillfälligt eller mera stadigvarande natthärbärge på något s. k. logishus för arbetare, af hvilka de flesta äro belägna i staden mellan broarna. Om dessa logishus yttrar redaktör v. Koch (Social Tidskrift 1902 häft. 8), att »*det är en skandal att de få existera*». De lära alla vara tämligen lika, alla belägna i gamla hus med bristfälliga mörka uppgångar, genompyrda af smuts och ohyra. Sofrummen utmärka sig för uppruttna smutsiga golf, dålig ventilation, usla bäddar och äro nog trots ordningsregler och inspektion allt som oftast öfverbefolkade. För att få sofva en natt i »dessa smutsens och liderlighetens tillhåll» — som v. Koch kallar dem — betalas minst 50 öre, äfven då sängen delas. På flera ställen är priset högre.

Det är märkvärdigt, att ännu ingenting gjorts för att skaffa Stockholm ett ordentligt arbetarhotell, där hemtreflig bostad kunde beredas de många ogifta arbetare, som af nödtvång söka logis i dessa förfärliga nästen, där hvarje gnista af känsla för snygghet och anständighet måste förkväfvas. I Göteborg liksom på många ställen i utlandet finnas utmärkta arbetarhotell. I Stockholm, som i fråga om bostadsbrist och höga hyror står framom de flesta större städer, äro snygga och tidsenliga arbetarhotell en nödvändighet.

För arbetarfamiljer har dels Stockholms stad som — ehuru i otillräckligt antal — uppfört hus för sina arbetare, dels flera enskilda bostadsföreningar såsom Stockholms arbetarhem, Manhem, St. Erik, Holmia m. fl. inredt trefliga smålägenheter och i dessa är det nästan öfverallt förbjudet att mottaga inneboende. För ogifta arbeterskor finnas tvänne hem, ett på Kungsholmen och ett på Söder, hvardera rymmande 24 hyresgäster, men de ogifta arbetarna äro som sagdt, hänvisade till att antigen »bo inne» eller i de dåliga logishusen.

Men det är icke endast för arbetsklassen — ehuru främst för den — som bostadsfrågans lösning är af vikt, äfven de på samhällets stege något högre stående, den s. k. enklare medelklassen, lider i hög grad af de höga hyrorna. Lönerna ha i de flesta fall icke stigit i förhållande till lefnadskostnadernas fördyrande och för många familjefäder blir det allt omöjligare att få inkomsterna att räcka till. Låne- och kreditsystemet utvecklar sig i oroväckande grad, en alltmera lättsinnig uppfattning af skuldsättningen gör sig gällande.

För att få en extra inkomst, hjälp till denna hyra, som slukar så stor del af de surt förvärfvade pengarna, tillgripes samma medel som hos arbetsklassen: man tar emot inackorderingar. Familjen själf tränger ihop sig, hemmet blir otrefligt, så att familjens manliga medlemmar vantrifvas där och börja lefva utelif, medan hustrurna ofta af öfveransträngning, försakelser och bekymmer blifva sjukliga och barnen försummas.

Det är framför allt arbetarbefolkningen och de lägre tjänstemännen det gäller, men att det icke endast är dessa, hvilka direkt beröras af bostadsnöden, utan samhället i dess helhet, som tager skada, det måste ju hvarje tänkande människa inse. Undergräfd ekonomi, minskad arbetsförmåga, obetalda utskylder, brist på lefnadsmod samt moralisk förslappning hos en stor del af stadens befolkning, detta måtte väl vara betydelsefullt nog för vårt samhälles utveckling. Och hvar och en, som har något intresse för det samhälle, han eller hon tillhör, och önskar att det skall gå framåt ekonomiskt, sedligt och kulturellt, måste *önska* och efter förmåga *verka för* att den enligt alla sakkunniges enstämmiga åsikter som samhällets *lifsfråga* betecknade bostadsfrågan får sin snara lösning.

Detta kan icke ske utan medverkan af staden själf, och därför gäller det att bland stadens kommunala representanter få in män med öppen blick för denna frågas vikt, män med humanitära, sociala och kulturella intressen, som äro obundna af fastighetsägarnes betänkligheter mot energiska åtgärder till bostadsnödens bekämpande. Fastighetsägarne äro alltför talrikt representerade inom stadsfullmäktige och fastighetsägarne äro de enda, som kunna hafva invändningar mot hyrornas nedsättande, det är därför nödvändigt att deras antal bland stadsfullmäktige minskas. Önskan om att få in yngre krafter äfvensom representanter för arbetsklassen bland stadsfullmäktige har också uttalats, och fördelen af sådana åtgärder kan väl icke betviflas.

Det förestående valet är därför ytterst betydelsefullt, och hvarje röstägande medborgare och medborgarinna med intresse för samhällets bästa bör icke försumma att på ett samvetsgrant sätt medverka vid valen.

Det har många gånger framhållits att kvinnorna — som nu börja göra anspråk på politisk rösträtt — alltför litet begagnat sig af sin kommunala rösträtt, samt att de äga alltför liten förmåga att känna sig som samhällsmedlemmar, åtminstone som ansvariga sådana. Vid *detta* val, då det gäller bostadsnöden — missförhållanden, hvilka alla kvinnor med förstånd och hjärta måste önska undanröjda — borde de kvinnor, som äro *röstberättigade* känna att de äfven äro *röstpliktiga*. De böra icke låta likgiltighet, okunnighet om de uppställda kandidaterna eller obekantskap med den formella sidan af saken afhålla dem från att uppfylla sin samhällsplikt. Erforderliga upplysningar kunna de erhålla dels på Fredrika Bremer Förbundets byrå, dels på särskilda upplysningsbyråer för kvinnor, som dagarna närmast före valen komma att inrättas i de olika valkretsarna. Ingen behöfver alltså undanskylla sig med, att hon icke *vet*, hur hon skall bära sig åt för att rösta.

Valbyråerna komma icke att agitera för några särskilda kandidater eller listor. När upplysningarna erhållits, bör man alltså själf afgöra, med hvilken lista man gör rättast i att rösta. Taga kvinnorna sin samhällsplikt på allvar, skola de säkert icke underlåta vare sig att sätta sig in i bostadsfrågans ställning eller, om de inse nödvändigheten häraf, begagna sina röster på ett för dess lösning fördelaktigt sätt.

GERDA MEYERSON.

Kungl. Hofboktryckeriet
Iduns Tryckeri Aktiebolag
17 Bryggaregatan 17
Affärstryck såsom Aktier, Obligationer, Priskuranter, Cirkulär, Plakat, Affischer, Fakturor, Räkningar m. m. m. m.
FÖRSTKLASSIGT ARBETE!
BILLIGA PRISER!

MELLINS FOOD *af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.*
Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarne.
PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

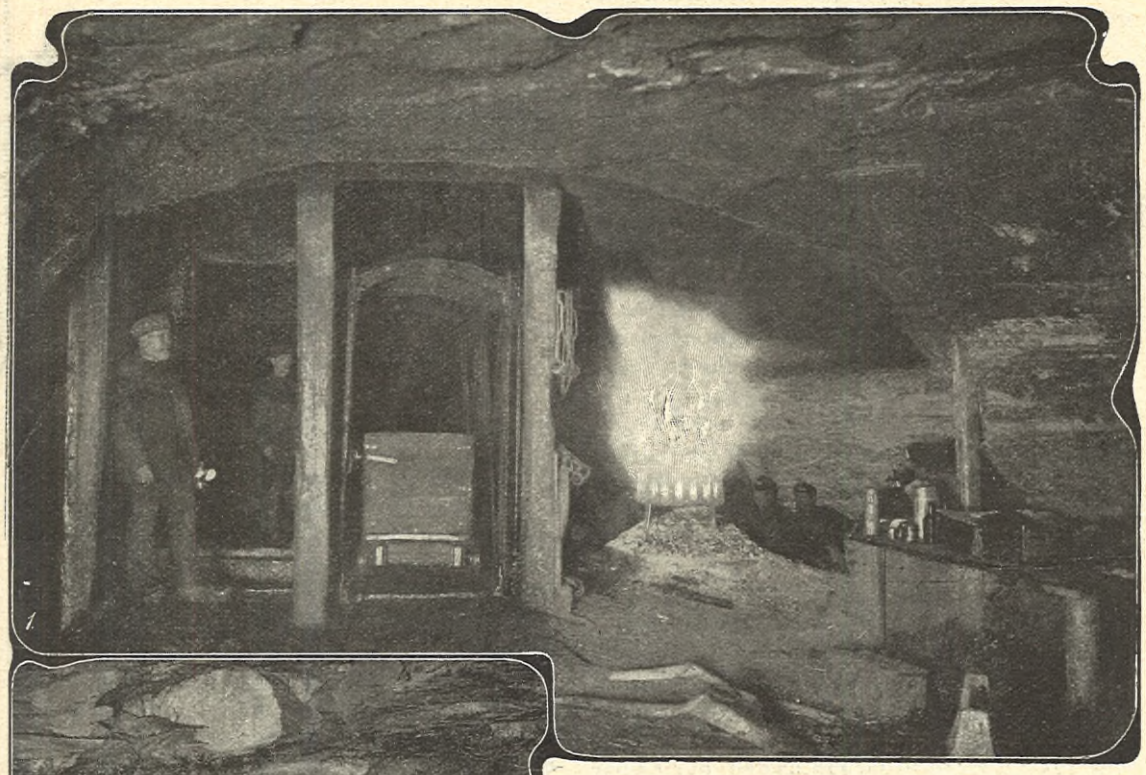

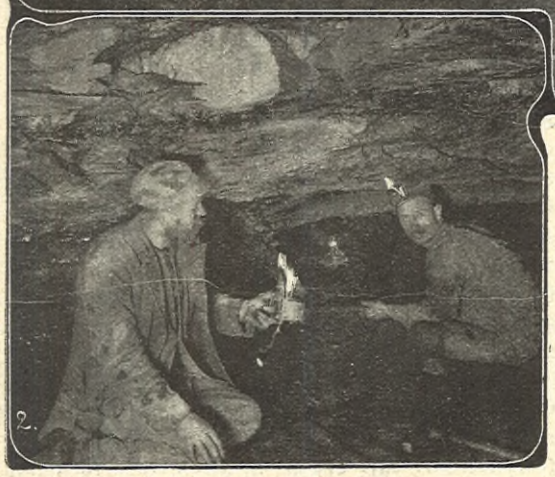

FRÅN HÖGANÄS STENKOLSGRUFVOR. 1. GRUFSCHAKT MED BRINNANDE BÅL. 2. KOLHUGGARE I ARBETE. LUNDH FOTO.

HÖGANÄS. NÅGRA BILDER FRÅN ETT SKÅNSKT GRUFDISTRIKT.

DEN SKÅNSKA STENKOLSBRYTNINGEN har gamla anor. Så befallde redan år 1571 danske konungen Fredrik II borgmästare och råd i Helsingborg att låta en nämnd »berggesäll» bryta kol på stadens område samt å andra platser, där kol kan anträffas.

Sedan Skåne kommit under Sverige, inrättades 1600 ett nytt bergmästaredistrikt för de nyförvärfvade landskapen i öfverensstämmelse med de öfriga distrikten i riket. Den förste inspektoren vid detta bergmästareområde var Caspar Schmidt, som upptog stenkol å skilda platser i trakten af Helsingborg.

Samtidigt med Schmidt bearbetade grefvinnan Maria Sophia Oxenstjerna på Krapperup, Ebba Brahes och Jakob de la Gardies dotter, stenkolsförekomster och bröt kol ur flere schakt, efter hvilka ännu finnas lämningar. Hon synes ha drifvit detta arbete i större skala än någon annan på den tiden.

Men det är dock först mot slutet af 1700-talet, man kan börja tala om någon kolbrytning i större skala. Den egentlige skaparen af skånska stenkolsindustrin och på samma gång grundaren af Höganäs grufdrift är grefve Erik Ruuth, hvilken år 1797 bildade ett bolag, som samma år började bearbeta kolfynd på nämnda plats.

Höganäs stenkolsbolag har under sin något mer än sekelgamla tillvaro genomgått skiftande öden. Upprepade gånger har man varit färdig nedlägga arbetet, som slukade stora summor utan utsikt till vinst.

Till en början förekom endast kolbrytning och arbetskostnaden var stor och produkten svårsåld. Men sedan man på 1820-talet kommit under fund med den stora användning till olika ändamål bolaget kunde hafva af den eldfasta leran, som ligger blandad med stenkolen, begynte utsikterna ljusna.

Det nutida Höganäs intager en rangplats bland vårt lands bruksanläggningar.

En vandring genom bruksområdet erbjuder mycket af intresse. I de många väldiga byggnadskomplexen förädlas de råämnen, som erhållas från grufvan till olika produkter, såsom eldfast tegel, kloakrör, asktegel, lerkärl m. m.

Flere storartade etablissementer äro uppförda för tillverkning af eldfast tegel, ett fabrikat, som vunnit marknad i både gamla och nya världen. Denna fabriksafdelning sysselsätter nära 300 arbetare.

Vid rörfabrikerna arbeta cirka 175 man. Här fabriceras kloakrör i alla möjliga storlekar, äfvensom krubbor, svinhoar, lokomotivskorstenar m. m.

Asktegelbrukens tillverkningar vinna för hvarje år allt större efterfrågan. De nyare stora fabriksbyggnaderna på platsen äfvensom en mängd bostäder äro uppförda af dylikt tegel.

Det finns väl knappast någon husmor i vårt land, hvilken icke bland husgerådssakerna i sitt kök eller skafferi, har någon tingest af Höganäs saltglacerade lerkärl. Men kanske icke många ha reda på, att råmaterialet till dessa prydliga puddingformar, inläggningsburkar, syltkrukor, »dunkar» etc. tagits från samma ställe som de svarta kolen i kolboxen — ur en stenkolsgrufva och på stundom 400 fots djup under dagytan . . .

Kyrkan, som 1882 genomgick en större reparation och ombyggnad ter sig med sitt typiskt skånska trappgafvelstorn särdeles tilltalande. I den omgifvande lummiga planteringen reser sig på en sockel af Höganäs tegel en staty af grefve Ruuth.

Arbetarebostäderna ligga i grupper, kringströdda på det vidsträckta bruksområdet. Många tillhöra arbetarna själfva, hvilka för deras byggande erhålla understöd af bolaget. Somliga arbetare bygga och bo utom bruksområdet på egen grund. Husen, vanligen för tvänne familjer, äro höga och rymliga, många prydda med veranda och frontespis och omgifvas af en liten välskött trädgårdstäppa.

Tittar man så in i de nätta stugorna, finner man det i allmänhet snyggt och prydligt, hvilket nog ej alltid är lätt att hålla på grund af många bland de manliga familjemedlemmarnas »grufliga» handtering. En ganska dryg utgiftspost i ett hushåll brukar bränslet vara. Höganäs arbetare slippa ha bekymmer härför; hvarje familj erhåller af bolaget kol till husbehof.

HÖGANÄSGRUFVORNAS CHEF KAPTEN A. NORDENFELT.

Bolaget har på många sätt sörjt för sina arbetare i både andligt och lekamligt hänseende. En större lokal är upplåten för sammanträden, föreläsningar och nöjen af olika slag. Arbetarna ha egen musikkår, hvilken bolaget består instrument och undervisning. Ungefär hvart annat år anordnas utfärder för personalen till någon sevärd plats. Så besökte öfver 1,100 Höganäsarbetare de senaste stora ut-

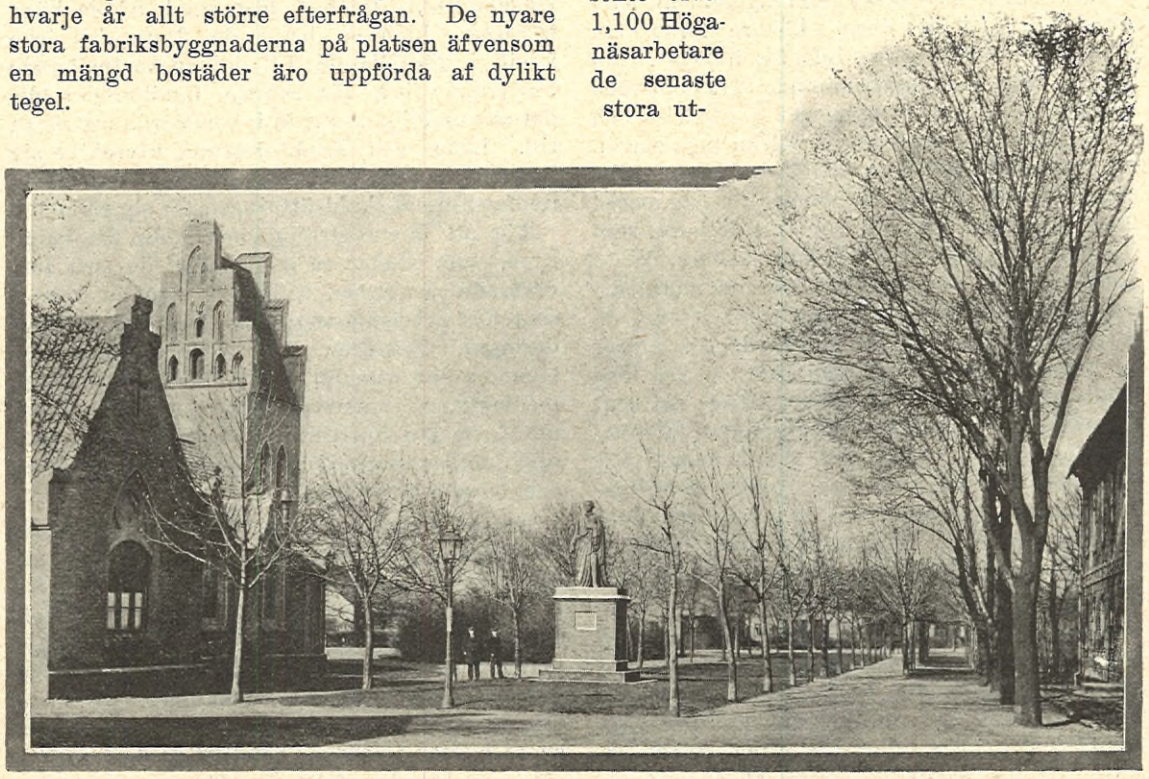

HÖGANÄS KYRKA MED GREFVE RUUTHS STATY. LUNDH FOTO.

FOLKDRÄKTER FRÅN DALARNE.

1. VINTERKYRKDRÄKT. 2. SOMMARKYRKDRÄKT. 3. KONFIRMATIONSDRÄKT. 4. NATTVARDSDRÄKT. 5. KVINNLIG VINTERDRÄKT FRÅN 1870-TALET. 6. MANLIG DITO-DITO. 7. MANLIG SOMMARDRÄKT FRÅN 1870 TALET. 8. BRUD OCH BRUDGUMSDRÄKT FRÅN 1860-TALET. 9. DRÄKTER FRÅN 1870-TALET. 10. MANLIG VINTERDRÄKT. 11. GIFT OCH OGIFT KVINNAS KYRKODRÄKT. SAMTLIGA DESSA DRÄKTER FRÅN RÄTTVIK. 12. KYRKDRÄKT FRÅN BODA. 13. HVARDAGSDRÄKT FRÅN BODA. 14. HVARDAGSDRÄKT FRÅN BODA.

Enligt referat af meddelande från Svenska Tandläkaresällskapets kommitté för undersökning af gängse antiseptiska munvatten på Internationella Tandläkarekongressen i Stockholm den 15 Aug. 1902 är

STOMATOL

ovedersägligen det munvatten, som bäst uppfyller de fordringar medicinen och tandhygienen ställa på ett bakteriedödande och sjukdomsförekommande preparat för tändernas och munnens vård.

STOMATOLFABRIKEN, Stockholm.
H. M. Konungens Hofleverantör

ställningarna i Köpenhamn och Malmö. Medel till dessa resor fås genom de afgifter, hvarje främling, som besöker Höganäs etablissementer, betalar. Och under sommaren uppgå dessa resande och turister till tusental.

Om Höganäs och de olika anordningarna där för undervisning, sjukvård, arbetarnas pensionering, om dess försörjningsanstalt, ångkök m. m. skulle ännu mycket vara att säga. Men utrymmet i Idun tillåter det ej. Vi vilja endast nämna, att bolaget på världsutställningen i Paris erhållit en större guldmedalj och 10,000 francs som erkännande för sina åtgärder i socialt hänseende till arbetarnas förmån. Dessa penningar utgöra nu en fond, som användes till personalens fromma.

Sedan 1852 har »Höganäs stenkolsverk» utgjort en särskild församling med egen själasörjare. Denna bruksförsamling räknar för närvarande öfver 4,000 medlemmar.

Vi ha nu som hastigast gjort en tur genom Höganäsområdet ofvan jord. Återstår så att göra ett besök i det underjordiska Höganäs — i stenkolsgrufvan.

Med gruffogden själf som ciceron gå vi i hissen och åka genom den trattformiga fördjupningen ned i schaktet.

Det är en egendomlig, nästan plågsam känsla, som griper en där nere flere hundra fot under jordytan. Det väldiga bålet, hvilket brinner natt och dag för att rensa luften, och hvars glödande tungor slicka de svarta väggarna, de mörka gångarna, som gapa emot en från alla sidor, de fantastiskt flämtande lågorna från arbetarnas lanternor där långt inne, det hela är af en mystiskt gripande verkan. Dock, vimlet af människor, hästar och vagnar, en bild af idog flit så långt nere i underjorden, dånet från kolhuggarnas hackspett, vagnarnas rassel, hästarnas stamp, de sotiga männens godmodiga anleten, som vänligt småle emot oss och liksom lysa upp hela taflan — allt detta bidrager snart att förjaga den första beklämmande stämningen, hvilken snart försvinner!

Temperaturen här nere är året om densamma och af en för arbetet lagom och behaglig värmegrad. Gruffogden tänder sin lykta och vi ge oss in i ett af de svarta hvalfven, för att få se hur själfva kolbrytningen tillgår. Det är lågt till taket, och här gäller det kunna vara mjuk i ryggen, så mycket besvärligare, som vattnet på sina ställen går högt öfver skodonen. Den lilla flämtande ljuslågan upplyser endast sparsamt de omgifvande mörka väggarna, hvarur de svarta diamanterna här och hvar glänsa fram. På afstånd höres ett starkt brus — snart se vi en hvitskummande bäck söka sig väg genom underjorden.

Långt där framme i gången nalkas några irrande bloss, de komma allt närmre. Det är en skara »halfstödingar»,* som köra fram de fyllda kolvagnarna ur orterna. Hvar och en bär en liten blinkande fotogenlampa i mössan. De äro barfota i skorna och vattnet stänker högt kring deras nakna ben. Men de se lika glada ut för det och framåt går det under skratt och rop.

I de nyare schakten drifvas spårvägarna liksom alla maskiner med elektricitet, och meningen är att efter hand upphöra med användandet af hästkraft för transporten i grufvan.

Ändtligen tar gången slut och vi stå framme i »orten», där kolhuggarna äro i verksamhet. Det dryper af fukt och vattnet sipprar fram öfver allt från väggar och tak. Vid det svaga skimret från lamporna bearbetas de hårda väggarna med hacka och spett, stycke efter stycke af kol och skiffer lossnar från sin mångtusenåriga plats.

På uppmaning af gruffogden fatta vi tag i ett af de tunga verktygen och försöka oss en stund i huggareyrket. Efter mycket besvär lyckas vi bryta ett litet vackert stycke kol, hvilket vi gömma som minne.

Under vår promenad genom hvalfven ger oss fogden många intressanta upplysningar om planen och anordningarna för arbetet i grufvan, hvilka det dock skulle bli allt för mständligt att här upprepa. Vi anteckna endast, att vid kolbrytningen och därmed sammanhängande arbeten sysselsättas nära ett halft tusental personer, däraf ett par hundra kolhuggare.

Efter ungefär en timmes förlopp stå vi åter vid grufvans öppning, där arbetarna ligga lägrade kring elden och intaga sin måltid ur de medhafda matsäcksknytena.

Deras förman har ett vänligt ord, en välbehöflig förmaning om försiktighet eller en ordres för arbetet åt hvar och en af dem. Och så nicka vi farväl åt de sotiga arbetarna, hvilka till afskedshälsning svänga sina mössor, så ljusen däri riktigt »flämta efter andan».

Hissens gånglinor gnissla och medan vi långsamt lyftas uppåt, se vi de småningom försvinnande konturerna af dessa underjordens arbetare och deras glimmande bloss.

Kungliga och furstliga personer, in- och utländska, ha ofta stannat vid Höganäs på genomresa eller direkt rest dit ut för att taga dess sevärdheter i betraktande. Så har konung Oscar flere gånger både som prins och regent besökt Höganäs och besett dess stenkolsgrufva och industriella anläggningar.

Flere af grufschakten äro också uppkallade efter medlemmar af vår kungafamilj. Åt ett bland de schakt, som för närvarande bearbetas, har kung Oscar gifvit sitt namn. Ett annat är uppkalladt efter Skånes unge hertig, hvilken jämte prins Wilhelm för några år sedan gjorde ett besök i Höganäs.

KARLA RÖNNE.

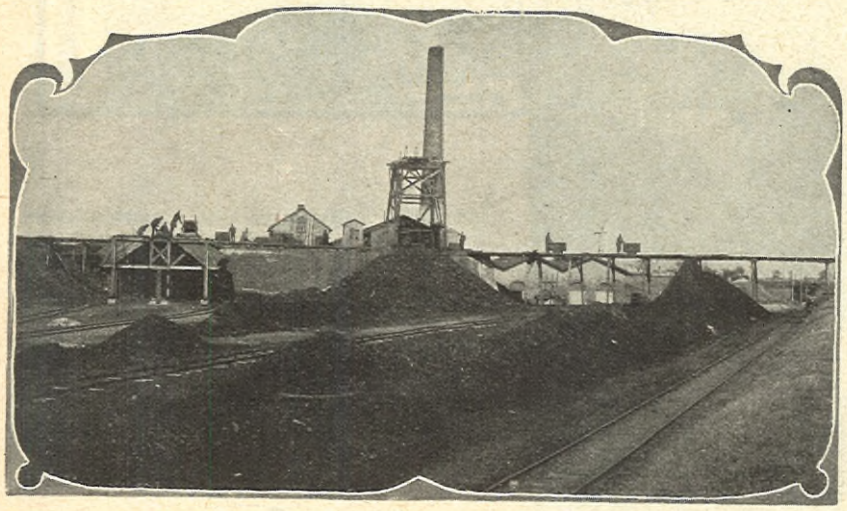

KUNG OSCAR II:S SCHAKT VID HÖGANÄS. LUNDH FOTO.

* Så kallas de halfstora pojkar, hvilka frakta fram kolvagnarna.

VÅRA FÖRSVINNANDE FOLKDRÄKTER.

FÖR IDUNS LÄSARE framställas här några bilder af folkdräkter från den trakt af vårt land, där befolkningen längst och trognast bibehållit fädrens enkla seder och dräkter, nämligen Dalarne. — »Tiderna förändras och vi med dem.» De nyare kommunikationerna, som gjort det möjligt för befolkningen från vidt skilda bygder att fort och bekvämt sätta sig i närmare förbindelse med hvarandra, dessa förmåner jämte i hög grad förbättrade lefnadsvillkor hafva efter hand utplånat mycket af det karaktäristiska i befolkningens seder, hvarför ock de gamla dräkterna under senare tider förändrats och moderniserats allt mer och mer, och är sannolikt den tid ej synnerligen aflägsen, då de, sorgligt nog, komma att spårlöst försvinna. —

Under århundraden har Dalarnes ungdom hvarje vår utvandrat för att skaffa sig den arbetsförtjänst, som hembygden ej kunnat erbjuda; men denna ungdom har lika regelbundet återvändt om hösten med en sparad penning, som så väl behöfts, enär frost och missväxt ej sällan härjat de knappa tegarne därhemma. Och enkla som de utvandrat, ha dessa ungdomar vändt tillbaka, och om äfven kullan i Stockholm något skattat åt allmänna modet, så måste vid hennes besök i hemsocknens kyrka — modet eller tidsandan synas ej ännu hafva nämnvärdt fördärfvat Dalfolkets kärlek till kyrkan — hennes dräkt ej i minsta mån afvika från den brukliga. —

Rättvik är ju kändt för sin vackra nationaldräkt. Därifrån äro också de flesta af här afbildade dräkter. Ogifta kvinnors kyrkdräkt (se n:r 1) användes söndagligen ända till 1887, men därefter endast vid nattvardsgång, bröllop och barndop, tills den år 1899 alldeles bortlades. Hela 10 år längre bibehöllo de gifta kvinnorna, åtminstone till större delen, sin kyrkdräkt med den egendomliga »hatten», (se n:r 2), men 1899 försvann äfven den, och begagnas numera endast undantagsvis, såsom en kuriositet som det tyckes, vid något större gammaldags bröllop.

»Ingen får använda sommardräkten, förrän läsbarnen gått fram» — så lydde den gamla regeln; och de unga kullorna kommo såsom sommarens förebud pingstmorgonen till kyrkan, iklädda sin konfirmationsdräkt med den egendomliga »timpen», — kanske Sveriges vackraste nationaldräkt. Till omkring ett hundratal omringade de såsom hvita dufvor altaret i Rättviks kyrka. Annandag pingst, då ungdomen begick sin första nattvardsgång, var dräkten förändrad. Ofvanpå »timpen» sattes då den blå sammetshättan (se n:r 4), försedd med en vidlyftig rosett af styfva band i nacken; tröjan var den vanliga af svart kläde, men i stället för rosförklädet användes nu ett annat af blommigt lenon. Till båda dräkterna hörde handskar af sämskskinn, broderade med kulört silke och paljetter, hvilka redan för 10

Eva Hellman & C:o, Drottninggatan 68. Et. 1886.
HUSHÅLLSSKOLA, rek. sin omsorgsfulla undervisning i matlagning, finbakning, desserträtter m. m. 3 mån. elevkurs. Prosp. och Upplysn. fritt.
MATSALAR, särsk. för damer, som följd af centralt läge, godt och rikligt bord, låga priser och därtill rabattkuponger. Stadens mest besökta.
CAFÉ & BUFFÉ, öppet till 11 e. m. Frukost-, lunch-, supé- o. kaffeservering. Tårtor, bakelser, kaffebröd från eget bageri serv. o. säljes här.

år sedan utbyttes mot vanliga svarta eller hvita handskar. Dessa dräkter, som här under n:r 3 och 4 äro afbildade, fingo år 1898 gifva vika för den vanliga hvardagsdräkten med »gråhättan». —

De öfriga bilderna äro: n:r 5 vinterhvardagsdräkt från midten af 1870-talet samt n:r 6 och 7 mansdräkter från samma tid. N:r 8 framställer brud- och brudgumsdräkt, bortlagda redan på 1860-talet. N:r 9 dräkt från 1870-talet och n:r 10 vintermansdräkt, ännu undantagsvis använd af äldre män. N:r 11 visar oss kyrkdräkten för gift och ogift kvinna — mor och dotter — från 1899, men sedan bortlagd.

Öfriga här reproducerade porträtt äro från Rättviks norra grannförsamling, Boda, fordom annex till Rättvik, där befolkningen, ännu något håller på sin gamla nationaldräkt: n:r 12 kyrkdräkt, n:r 13 hvardagsdräkt hemma vid arbetet, n:r 14 hvardagsdräkt vid besök i grannbyar eller från hemmet något aflägsna platser.

NATTVARDEN INFÖR RIKSDAGEN.

FÖR UNGEFÄR två år sedan debatterades i Idun genom uttalanden af flere af våra mera framstående prästmän och läkare frågan, huruvida den nuvarande formen för nattvardens utdelande kunde innebära hälsofara och hvad som i så fall borde åtgöras för denna vådas aflägsnande.

Af denna diskussion framgick, i synnerhet af innebörden i de medicinska auktoriteternas uttalanden, att smittofara verkligen kunde tänkas förekomma vid nattvardens begående i dess nuvarande form och att »utfinnandet af ett sätt för nattvardsvinets utdelande, som bättre än det häfdvunna motsvarade hygienens och snygghetens fordringar, vore särdeles önskvärdt.»

Nu har ledamoten i riksdagens första kammare, godsägaren hr *A. von Möller* från Halland, väckt en motion i syfte att åstadkomma en förändring i den yttre formen för nattvardsvinets utdelande, och enligt hvad vi från fullt autentiskt håll förnummit, har just den för två år sedan förda debatten i Idun gifvit motionären impulsen till ifrågavarande riksdagsskrifvelse.

Utom de ur Idun hämtade inläggen från kyrkliga och medicinska auktoriteter stöder sig motionären jämväl på uttalanden af såväl norska som danska präster och läkare, af hvilka ett par kyrkans män i de mest oförbehållsamma ordalag och med en den grellaste färgläggning påpekat det vådliga och på samma gång motbjudande i det nuvarande gemensamma drickandet ur en bägare.

Motionären påvisar vidare, att för närvarande pågår i vårt södra grannland underhandlingar om att få den hittills brukliga kalken utbytt mot en ny, konstruerad med en lös krans af 10—15 munstycken, hvilken lätt kan aftagas och ombytas. På denna krans hvilar ett kupolformadt lock, som tillika är vinbehållaren. Prästen håller kalken med vänstra handen och i det han med den högra trycker på en å locket anbragt knapp, rinner vinet ned i ett af de skålformiga munstyckena. För hvarje »duk» ombytes munstyckskransen. Själlands biskop Skat Rördam har i januari detta år anmodat Sundhedskollegium att yttra sig i frågan, och kan detta uttalande väntas inom den närmaste tiden.

Sedan motionären anslutit sig till den af teol. doktor S. Fries förordade helt nya formen för utdelningen, hvilken består i brödets neddoppande i vinet, hvarvid nattvardsgästen *på en gång* mottager de båda symbolerna för Kristi lekamen och blod, och han tillika betonat nödvändigheten af en förändring i nattvardens rent yttre form, sammanfattar han sin motion i följande slutord:

»På grund af de skäl jag anfört, får jag anhålla, att riksdagen vill besluta att i skrifvelse till kungl. maj:t anhålla att kungl. maj:t täcktes undersöka om och i hvad mån förändringar skulle kunna vidtagas, för att utdelningen af vinet i nattvarden måtte ske på ett sätt, som bättre än det nuvarande öfverensstämde med nutidens uppfattning af hälsovårdens och renlighetens fordringar, samt, därest denna undersöknings resultat därtill gifver anledning, vidtaga nödiga åtgärder till förändringens genomförande.

Stockholm den 20 februari 1903.

A. V. MÖLLER.»

BARA ETT LITET SVAR.

NÄR JAG försåg min artikel i Idun n:r 5, »Små barn», med den blygsamma underrubriken »bara ett litet kåseri», var det icke alldeles utan afsikt, att den också skulle bli läst — bara som ett litet kåseri. Fjärran från mig vare och var äfven då pretentionen att komma med något s. k. »tungt vägande ord» i den kinkiga barnuppfostringsfrågan. Min mening var endast att prata — kåsera — litet med Iduns publik om *en sida* af förhållandet mellan mor och barn, en sida, som jag särskildt fäste mig vid under den rätt långa tid då jag redan fullvuxen, men ännu ogift, hade tillfälle att, opartisk, se mödrar och barn.

Jag kan inte neka till att jag gärna så där i förbigående ville rikta en släng åt dessa självgoda mödrar, som agera polis i hemmen, noga vakta öfver allt det materiella vid barnuppdragandet, men aldrig ens *försöka* att känna *med* och *som* barnen. Och det var däri jag såg orsaken ligga till dessa mödrars senare sorgsna konstaterande af att »de komma bara alltmer ifrån en». Det är ord, som för mig klinga abnormt, jag kan ej hjälpa det.

Olyckan med min anspråkslösa artikel var emellertid den, att den affattades i en »lätt form» — svår synd i vårt land, när det gäller ett allvarligt ämne, jag medger det! — och följaktligen gaf anledning till en varnande uppsats af signaturen Elisabeth Wærn-Bugge, bakom hvilken synbarligen står en allvarlig och tänkande moder.

Det är inte min mening att ge mig in på någon polemik. Fru E. W.-B. säger så sant och vackert allt hvad hon säger; såväl mera som »mindre befästade själar» böra ha godt af det, och jag är öfvertygad om att hon icke alls hör till den kategori af mödrar, som jag, så att säga, ville åt. Det var också från början min mening att inte svara alls, men det står i fru W-B:s artikel en fråga direkt riktad till mig, och den kan jag ju för anständighetens skull ej gärna nonchalera.

Fru W.-B. skulle nämligen vilja se mig »djupt in i själen» och fråga mig, om jag ej redan nu haft en liten förkänsla af tunga stunder i en moders lif.

Jo, min fru, icke allenast en liten, utan en ganska stor, en så stor, att jag vid resonnemang med andra mödrar endast sällan funnit förstående, när jag yttrat något om de djupa farhågor man måste känna för ett ungt lif, för hvilkets tillkomst bär ansvar.

Enligt min åsikt danas människan från vaggan och till grafven af tvänne samverkande faktorer: ärftlighetslagarna och de yttre omständigheterna. Under de senare inrangeras barnets uppfostran, som bl. a. skall rikta naturen in på förmåga af senare självuppfostran. Och min tanke är denna, att ingen moder kan lägga ned ett nog allvarligt arbete på sitt barn, ett arbete nog genomsyradt af viljan att göra det till en på ettdera vis dugande och vägande människa. Det finnes ändock alltid en risk att man, trots allt, skall misslyckas. Och jag är den första att tänka och medgifva, att man ej kan göra sagda blifvande människa större otjänst än att i barndomen, som det gemenligen heter, »skämma bort» henne. Har mitt kåseri af eder blifvit uppfattadt som ett pläderande för motsatsen, beklagar jag och ber eder godhetsfullt läsa om det, sedan ni blifvit upplyst om rätta förhållandet.

Det är kanske orden: »jag tror att makten öfver barnasinnet står att nå endast genom den ständiga och ömsesidiga glöden och förtjusningen», som tycks er försåtliga? Dem kan jag med all god vilja dock icke taga tillbaka. Jag *tror* verkligen detta. Och det utesluter icke tuktan. Tänk ej, fru W.-B., att Ena sväfvar i paradisisk okunnighet om skamvrån eller att det skulle duga med annat än att lyda! Jag tror inte alls min lilla Ena skulle vara så ljuf och glad, om hon vore en i frihet dresserad unge, som finge följa alla sina nycker. Men — jag tror att lifvet, som ni själf säger, är fullt af bittert allvar och hård kamp, så fullt att det verkligen skulle bli tröstlöst, om ej enstaka glädjekällor funnes just i känslorna, som binda människa vid människa, vän vid vän, maka vid make och främst, synes det mig, naturligtvis moder vid barn och barn vid moder. Det var detta jag menade, och det utesluter sannerligen icke allvaret.

Nu har ni lockat mig ut på en liten trosbekännelse — och det må vara händt! Det tjänar ju ingenting till, att ni och kanske många med er missförstå mitt lilla kåseri, som icke hade mer än en tendens: att uttrycka *mitt* oförstående vis-à-vis dessa självgoda mödrar — jag sade det nyss — som väl agera polis i hemmen och vakta öfver barnets materiella tillgodohafvande, men aldrig ens försöka att se och känna som och med det. Kan man då ej vara sitt barns kamrat, om det är aldrig så litet? Och kan barnet sedan få en bättre vän än denna goda kamrat, som väl kan rätta och banna (få ej vänner göra det?) och dessutom har ålderns och allvarets hela auktoritet att spela med, men aldrig, säger *aldrig*, får förfalla till barnets plågoris. Då först fruktar jag på allvar att »gudabilden i all sin prakt» skulle visa sig stå på »hastigt förvittrande lerfötter»!!

Hvad jag menade med mitt kåseri var att tala *för* barnet emot dessa mödrar, som, utgående från sin egen moderliga förträfflighet som axiom, ofta äro oförstående och därigenom omedvetet kärlekslösa mot barnen. Jag har sett många. Och jag tror det är en stor och vägande brist i ett hem, där mellan mor och barn, hur principfast uppfostran i öfrigt kan vara, dock saknas just denna ljufva »ständiga och ömsesidiga glöd och förtjusning».

MARK STERN.

Snart är tiden inne att konservera ägg!
Det nyuppfunna, patenterade äggkonserveringsmedlet
OVALIN,
hvars enastående *stora konserveringsförmåga* blifvit enligt intyg konstaterad af bland andra Prof. Hj. Öhrvall i Upsala, Handelskemisterna J. Landin och C. Setterberg, Stockholm, Lektor E. Pettersson vid Ultuna Landtbruksinstitut, besitter jämte egenskapen af ett *enkelt* men *effektivt* konserveringsmedel äfven förmånen att vara *billigt* då kostnaden för konservering af ett tjog ägg belöper sig *till endast 4 à 5 öre.* Med detta medel konserverade ägg hafva undersökts efter *4, 5—9 mån.* och befunnits vara *»fullt friska samt till smak, utseende och öfriga egenskaper öfverensstämmande med nyvärpta ägg».*
Pris per sats kr. 0: 80. I parti och minut hos
WILH. BECKER,
Kungl. Hofleverantör,
5 Malmtorgsgatan, STOCKHOLM.
Filialer: 23 Götgatan och 24 St. Nygatan.

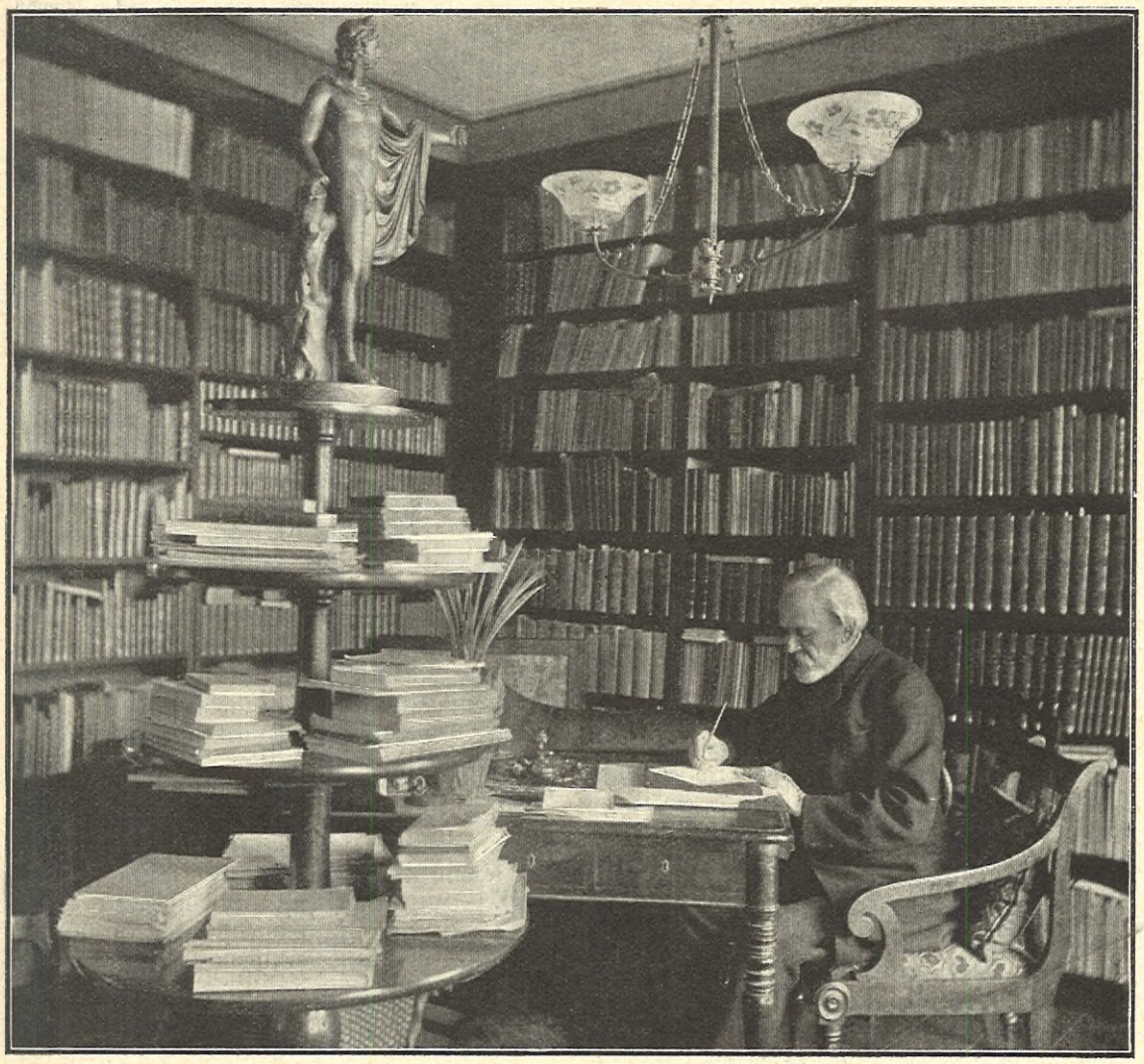

PROFESSOR GUSTAF LJUNGGREN I SITT ARBETSRUM. LINA JONN, LUND, FOTO.

GUSTAF LJUNGGREN. EN 80-ÅRIG LITTERATURHISTORIKER.

EN AF DE skarpsyntaste och noggrannaste vägvisarne inom svensk vitterhet, den namnkunnige litteraturhistorikern, professor *Gustaf Ljunggren* i Lund, fyllde för några dagar sedan 80 år, af hvilken anledning han uppvaktades af deputationer från universitetet, akademiska föreningen, studentkåren, skånska nationerna, stadsfullmäktige och Knutsgillet.

Vi återgifva här invid en bild af den fine gamle forskaren i »svenska vitterhetens häfder», visande honom i hans arbetsrum bland kära bokskatter, medan en piedestalburen Apollostatyett står bredvid som skönhetsförkunnare.

Det var år 1873 som prof. Ljunggren började utgifva sitt förnämsta litterära forskningsarbete,» Svenska vitterhetens häfder efter Gustaf III:s död», hvilket pågick med volym efter volym intill år 1895 och nu i sin afslutade följd företer ett värdefullt prof ej blott på en flitigt och kärleksfullt genomförd forskning, utan äfven vittnar om författarens fina och säkra förmåga att kritiskt belysa de verkande krafterna inom det nittonde århundradets svenska diktning.

Hans framställning skiljer sig från Atterboms entusiastiska och högstämda ton liksom ock från B. E. Malmströms behagliga lugn, enär den är af mera finhet och skärpa samt i vetenskapligt hänseende af vida mer djupgående art än dessa båda berömda föregångares.

Ända till 1889 beklädde Gustaf Ljunggren sin professorssyssla vid det sydsvenska universitet. Han hade då innehaft den i 30 år och varit akademisk lärare ännu längre — han blef docent 1847. Andligen har han för öfrigt tillhört Lund under hela sitt verksamma lif och har där varit en af samhällets mest representantiva personligheter. Äfven inom Svenska akademien, i hvilken institution han blef invald 1865, har han varit mycket aktiv.

Den hyllning, för hvilken den vördade åldringen blef föremål på sin 80-årsdag, ådagalade de tacksamma känslor universitetsstaden hyser för sin högt skattade medborgare, hvars långa litterära forskarid varit en oafbruten kamp för skönhet och idealitet.

---

†

JOSEPHINE WETTERGRUND. »LEA».

»Tonerna från denna lyra
dämpats nu vid sjutti' år,
och en ny tids sångaryra
uti diktens tempel rår.»

DET VAR EN septemberdag 1900, då Lea fyllde 70 år, som dessa rader förekommo i en i Idun införd dikt till den älskvärda och spirituella författarinnan tillika med ett af en biografi åtföljdt porträtt, som visade allas vår Leas blida drag. Nu har döden kommit den vackra lyrans strängar att springa, hvadan endast återklangen från hvad hon en gång diktat stiger som en svagt vibrerande ton ur hennes skrifter, där de stå en smula undanskjutna på samtidens bokhylla.

Fru Wettergrund afled i Stockholm natten mellan sistlidne söndag och måndag, efter en tids sjuklighet.

För den äldre generationen af litteraturintresserade kräfves näppeligen någon värdesättning af Leas lättförstådda och till hjärtat talande författareskap — Idun innehöll för öfrigt redan år 1890 en liffullt skrifven biografi öfver diktarinnan af Birger Schöldström — och för det unga, moderna släktet, hvars uppfattning af och anspråk på litterär konst gifvetvis äro helt andra, står Lea snart endast som ett namn, om hvilket man vet, att dess bärarinna var en dam, som skrifvit ett antal noveller — och därmed jämnt.

Men hur än smakriktningar växla och diktens uttrycksmedel sträfva mot en högre fullkomning, ett är visst: det, som har något af svensk färg öfver sig, svensk ton och svenskt kynne, skall aldrig helt kunna bortblandas i trängseln af de framstormande unga begåfningarne med nya ideal och nyvunna åsikter.

Och det är Leas ära, att hon på sitt begränsade område var *svensk* och att hon framför allt var *sig själf*. Detta vare ock den bortgångna författarinnans eftermäle!

E. H—N.

BLAD UR SKISSBOKEN. AF ALICE NORDIN.

III.

SIROCCO I ROM.

EN DAG i början af april blåste det en hvinande sirocco öfver Rom — vinden från Afrika, som förer öknens sand likt ett rödgult töcken in öfver Italien. Luften var kväfvande het och vi längtade ut till campagnan för att få andas frisk luft. Vi togo därför spårvagn ut till Porta Agnese och gingo mot den hårda blåsten framåt Ponte Nomentane, där Nero en gång i tiden gömde sig undan sina förföljare.

Så stego vi in på en liten osteria, jag tror den hette Mangani, och i skydd af en murgrönshäck intogo vi vår medhafda frukost, bestående af ägg, ost och bröd, samt drucko härligt vin. Nedanför låg campagnan, insvept i grått töcken, pinierna stodo som blodlösa skuggor, himlen var gul och solen en hvit skifva. Det låg en hemsk och beklämmande stämning öfver landskapet.

Då träder en spelman in med sin organino (ett slags pianoliknande positiv) och börjar vefva fram sina utspelta melodier. En sådan organino är grafkammaren för ett stycke musik. Melodin vandrar därinne som ett benrangel, afklädd alla nyansernas behag, tunn och mager, och hamras fram obarmhärtigt och obevekligt som ödet. Men takt fanns där kvar och några italienskor började dansa på planen framför oss. En af dem, med rödt hår och lysande grön klädning, dansade som — en liten furie. Mjuk och fyllig, med armarna korslagda öfver bröstet, ögonen slutna och kroppen framåtböjd, ilade hon rytmiskt och vigt som en katt emot blåsten, än fram, än vikande tillbaka i takt efter musiken, utan att tröttas, graciöst, kokett och kraftigt. Det röda håret fladdrade för vinden, den gröna klädningen var en enda dämoniskt lysande färgfläck mot den grå campagnan, sanden hvirflade — det var siroccon, som tog form.

Senare på eftermiddagen gingo vi på Monte Pincio. Luften var het och tryckande, och det rödgula töcknet så tjockt, att staden låg som i en tät dimma, och man tyckte sig se dödsängeln med blottad lie sväfva öfver Rom. De svarta svanorna med röda näbbar, som plaskade omkring i dammen däruppe, hade slutit sig tillsammans i ett hörn och hängde hufvudena. Och cypresserna skälfde för vindstötarne. Alla voro uppskrämda och man väntade jordskalf till natten, emedan lufttrycket var så utomordentligt starkt. Senare fick jag

höra, att i Neapel hade vädret varit fruktansvärdt. Där hade fallit ett s. k. blodregn och folk hade flytt till kyrkorna under bön och ångest.

Och signoran i min pension vid den fridfulla Via Gregoriana lät sina båda söner, som eljes bodde någonstädes ute i staden, den natten sofva i våningen för att ha sina kära i närheten, om jorden skulle öppna sig. Hennes svarta ögon voro vidgade af förfäran och hon mumlade böner under sina hastiga promenader mellan »sala da pranzo» och »cucinan», men hon sade också att hon hoppades på madonnans beskydd. Och madonnan svek henne inte — visserligen sade man mig att det hade förnummits en stark stöt vid 12-tiden, men morgonen därpå stod det gamla Rom ännu säkert kvar på sina grundvalar, himlen var blå och rosorna doftade härligare än någonsin på terrassen utanför.

MAIKKI JÄRNEFELT. D. NYBLIN FOTO.

ETT FINSKT KONSTNÄRSPAR PÅ BESÖK I STOCKHOLM.

TYVÄRR ÄR FINLAND så litet och fattigt, att detsamma ej för beständigt kan och får behålla sina artister. Gäller detta för finska konstnärer i allmänhet, så äger det sin tillämpning i främsta rummet på sångens utöfvarinnor. Ty många äro de finska sångerskor, som större delen af året vistas i utlandet och endast då och då låta höra sig hemma. Vi behöfva ju blott, för att inse riktigheten häraf, tänka på Aino Achté, Ida Ekman, Maikki Järnefelt m. fl. Och dock, hur gärna ville vi icke ha dem här hemma, om det blott vore en möjlighet. Men — tills den dag inträffar, då vi åter våga oss på upprättandet af en inhemsk opera, få vi glädja oss öfver att dessa sångens fåglar i den civiliserade världen genom sitt konstnärskap sprida kunskap om vårt lilla oansenliga land uppe i norden och visa att också där odlas den konst, musikens konst, som kanske är den sublimaste af alla.

Maikki Pakarinen-Järnefelt, född i Joensuu, där fadern var handlande, inträdde år 1888 vid Musikinstitutet i Helsingfors, där hon studerade ett par år under herr A. Ojanperäs erfarna ledning. Sin präktiga sopranstämma utbildade hon vidare i Paris hos Marchesi och Bertram, samt senare äfven i Berlin. Därpå begynte hon gifva konserter såväl hemma som i utlandet, hvarest hon under flere säsonger äfven var fästad vid olika operaföretag, exempelvis i Breslau, Düsseldorf och Bremen. Öfverallt, där hon uppträdde, möttes hon af största sympati och framkallade det hjärtligaste bifall, ja, man var på många orter hänryckt öfver denna dittills okända sångerska från det snöiga landet i norden, som med en så härlig och väl skolad röst förenade ett liffullt, dramatiskt temperament. Numera kan ju fru Järnefelt icke, såsom förr, slå ned någonstädes i Europa såsom okänd och öfverraska sin publik, nu är hon en känd och erkänd sångerska af hög rang. Det ligger i fru Järnefelts föredrag en värme, som tränger till hjärtat, och en lidelse, som bedårar. Hon är framför allt skapad till operasångerska, på scenen är hennes rätta plats, där kan hon göra sina framstående egenskaper bäst gällande. Tills vidare få vi — hennes landsmän — nog nöja oss med att njuta af hennes sång från konsertestraden, därifrån hon med dramatisk eld föredrar en aria ur en opera, ger ett innerligt uttryck åt någon af hemlandets folkvisor eller tolkar en af sin mans kompositioner. — Fru Järnefelt har, utom i de redan nämnda städerna, sjungit i Berlin, Moskwa, Petersburg, Paris m. fl. orter. Glömmas får icke heller hennes besök i Kristiania kort före jul, där hennes sång framkallade stor entusiasm. Måndagen den 16 dennes blir det nu Stockholms tur att göra den utmärkta sångerskans bekantskap på en af henne anordnad romansafton i Vetenskapsakademiens hörsal. — Sångerskan är sedan 1893 gift med kompositören Armas Järnefelt.

I den Järnefeltska släkten ha under de senaste tiderna uppträdt icke mindre än tre betydande konstnärsnamn — tre bröder, en målare, en författare och en kompositör. Denna sistnämnda är *Armas Järnefelt*, som sökte sig till Musikinstitutet i Helsingfors i slutet af 1880-talet, där han undervisades i teori och komposition af M. Wegelius och F. Busoni. I början af 1870-talet studerade han komposition i Berlin, och begynte där äfven själf producera musikverk. Sedermera fortsatte Järnefelt sina studier i Paris för Massenet, hvarjämte allt flere kompositioner af honom blefvo bekantgjorda dels i tryck, dels å konserter. Till Järnefelts bästa verk räknas en symfonisk dikt. benämnd *Korsholm*, uppförd första gången vid en musikfest i Vasa. Han har för öfrigt komponerat flera orkesterstycken, körer och andra sångkompositioner, samt har vid täflingar erhållit särskilda pris för sina arbeten. Flere af Järnefelts kompositioner äro i Finland populära och hans aktade namn synes ofta på konsertprogrammen. Armas Järnefelt har haft anställning som kapellmästare i Magdeburg och Düsseldorf och är för närvarande kapellmästare i Viborg. Från denna befattning tar han endast då och då ledighet för att utföra ackompanjementet till sin frus sång vid konserter på olika orter.

J. REUTER.

ARMAS JÄRNEFELT. D. NYBLIN FOTO.

»KARNEVAL», SKISS FÖR IDUN AF »SANS ESPRIT».

FORTS. FR. FÖREG. N:R.

OG NU var det forbi. Hun vidste det, havde fölt det komme den sidste tid, men hun turde icke tro det. Svimlende klamret hun sig til haabet om, att det kun var hendes svaghed som gjorde hende ængstelig, saa hun saa hver nuance i hans væsen gjennem forstörrelsesglas. Men idag havde han revet det sidste bind fra hendes öine, nu maatte hun se. Og stolt og beslutsom saa hun ogsaa sin skjebne i öinene. Hun vidste, at med dette var hendes liv knust, for selv om hendes kjærlighed döde i denne time, saa kunde hun aldrig vinde over, hvad der var brudt ned i hende ved denne forbindelse med ham. At hun havde troet saa fast paa det godes seir i hans sjæl, at hun i sin uendelige godhed for ham havde udstyret ham med egenskaber, som kun existerte i hendes fantasi, og at hun gjennem sin kjærlighed havde troet at se alt spire frem under deres korte forlovelse — det havde han nu brutalt revet hende ud af, og derved havde han grovt traadt hendes sjæl i stövet. Denne sorg var bitrere end döden for hendes fine sind.

*

Nedsunken i sin sorg hörte hun ikke, at hendes smukke, statelige mor kom ind. Hun var i stort aftentoilette.

»Sover du, barn?»

»Nei, mama!»

»Er Lennart gaat?»

»Ja han gik klokken fem. Han reiser iaften med ottetoget, han er bleven kaldt tilbage til tjenstgjöring.»

»Jasaa? det var ellers besynderligt. Hans kongelige höihed skrev til mig i anledning af din sygdom, samtidig forsikret han mig, at Lennarts permission skulde bli forlanget, til du var helt frisk. Og det er der nok længe til endnu, lille barn.»

Hun klappet det fine hode, som saa stille laa paa puden, ikke anende hvilken kval den elskede datters hjerte rummet.

»Han kan vel bli træt af at sidde ved min sygeseng, kan du skjönne, lille mama.»

»Ja standhaftighed har jo aldrig hört til hans dygder. Men hans kjærlighed til dig er jo hævet over enhver tvil, saa det blir han nok ikke træt af.»

Cyril for sammen. Havde den ellers saa klartseende mor ikke mærket forandringen? ikke seet hvor han kjedet sig? hvor ubeskrivelig uoverensstemmende de var? Hun saa dyb og inderlig, han overfladisk og til det ydersta letsindig, for ikke at si noget værre.

»Kommer han ikke igjen?»

»Jo han kommer vist snart. Jeg husket ikke, att du skulde bort iaften, kjære mama. Saa faar han ikke sagt dig farvel. Jeg hörer vognen kjöre frem, saa maa du vel afsted?»

»Ja jeg maa det, barnet mit. Jeg skal nemlig först til möde i samaritanforeningen, inden jeg skal til middagen hos Maurers.»

*

Fru Hollern gik. Tjeneren kom ind og tænte de elektriske lamper. Cyril rörte sig ikke, som bedövet laa hun hen i sin ulidelige smerte og sorg. Saa hörte hun en vogn stanse for dören og lidt efter Lennarts ilende trin i hallen.

»Godt humör, vennen min!» raabte han fornöiet og knælte ned ved hendes side som saa mange gange för.

»Hvor kan du være glad, Lennart?»

»Jovist er jeg glad. Synes du, her er saa muntert hos dig, at jeg ikke skulde glæde mig ved at komme tilbage til livet i hovedstaden? Men jeg ved jo, at alt bliver anderledes, naar du bliver frisk igjen. Og du vil bli frisk igjen snart, ikke sandt?»

»Var det ikke bedst?»

»Hvilket?»

»Att du gjorde pinen kort.»

»Aa denne sentimentale grille igjen! — en fölge af sygdommen naturligvis. Alt er bleven saa anderledes med dig i denne sygdom.»

»Og du? Er du ikke bleven anderledes? Og livet kan jo ikke være lutter solskin altid. Du skal jo love at elske mig i nöd og lyst, »for better for worse» som der staar i retualet.»

»Retualet ja — den tid den sorg.»

»Du har ret, den tid den sorg.»

»Hvad feiler du iaften? Der er ikke udkomme med dig.»

»Jeg er saa træt, Lennart, trænger at komme till ro. Denne dag har været for meget for mig. Det er som skulde jeg dö af sorg.»

Han fölte, hvor hendes legeme rystet af undertrykt, taarelös hulken. Han reiste sig utaalmodig. Hendes sorg gjorde ham rasende.

»Aa du er saamen stærkere, end du tror. Brug din kraft til at reise dig med, ikke til at bryde dig ned som nu. Du er stærk, skal jo snart ud igjen, og da blir alt godt, ved du.»

»Ja.»

»Underlige menneske! Men jeg maa gaa. Kom nu og giv mig et kys, et lidenskabeligt kys, inden jeg gaar.»

Han slynget armene om hende og trykket hende fast ind til sig, mens hans glödende læber kysset hendes iskolde og skjælvende.

»Cyril, gjör gjengjæld, kys mig frivilligt, hörer du!»

Der var en brutal befaling i stemmen, som isnet hendes blod, gjorde hende ganske stiv af skræk. Hvad var det for et menneske, hun havde elsket? Hun haanet sig selv for sin svaghed, men hendes rædsel for ham var saa stor, at hun ikke kunde tænke. Pludselig saa hun ham i hele hans hæslige lavhed. Han förekom hende som et ækelt kryb, som fyldte hendes sjæl med skræk og gjorde hende sanseslös af afsky. Hendes sygdom tilintetgjorde hendes kraft, og hendes sedvanlige overlegenhed veg med kraftlösheden. Desuden, hvad nyttet vel alverdens aandelige overlegenhed mod denne grænselöse hjertelöshed, denne brutale simpelhed, denne egoisme som trampet alt under fod for over ruinerne af liv at bane sig vei til utöilet nydelse! Hun laa stille med hodet i puderne, hun orket ikke at reise sig, kunde ikke gjöre modstand, skjönt hans nærhed pinte hende til döde.

Saa slog hans stemning pludselig om, stemmen fik sit ömme klangsprog og löd indsmigrende som i gamle dage.

»Du er syg, lille Cyril. Tilgiv, at jeg skræmte dig! Var ikke vred, söde, lille barn. Saa, saa, ikke saa nærtagende, var nu blid og kys mig!»

»Lennart, Lennart at du kan!»

Stemmen skalv i graad. Han lo lidt og kysset hende atter og atter.

»Saa lev nu vel da, bliv frisk og kjæk snart, og skriv hver dag paa brevkort, om du orker!»

»Og du?»

»Naturligvis faar du brev hver dag, det er selvsagt!»

*

Saa var han borte. Hun reiste sig op paa albuen for at lytte til hans hastige trin i hallen. Hun hörte gadedören slaa i efter ham, og vognen kjöre bort. Saa blev alt stille, saa dödsstille i det store hus. Hun frös og vilde lægge sig tilrette igjen mellem sine tepper. Da saa hun paa gulvteppet foran sig et kort, som med den beskrevne side laa op. Hun tog det op og læste det.

»Du forvovne Lennart! Javist kommer jeg. Naar du kan bedrage Cyril saa!!! Men herregud, hun faar jo intet at vide! Og det man ikke ved om, det piner ikke. Min mand er saa nedsunken i sine dokumenter, at han hverken hörer eller ser, og nogen moro maa man da ha, mens man er ung! Rigtignok skulde jeg i selskab til Maurers iaften, men jeg gaar da heller med dig. Præsis halvti skal jeg være ved tredie söile til höire for scenen, saa blir vi sammen til tolv, da maa vi vel forsvinde for anstandens skyld, ialfald du. Aa hvor jeg glæder mig! Paa gjensyn, min ædle Don Juan, jeg dör af længsel efter dette eventyr. Din Ellen v. M.»

Cyril sank ned paa gulvet uden en lyd. Et öieblik mistet hun bevidstheden om sin elendighed, om det gemene forræderi hun var gjenstand for. I det næste var hun igjen herre over sig selv. Hun laa paa knæ ved chaiselonguen, i hvis puder hun skjulte sit ansigt. En stönnen af smerte kom over hendes læber, og brændende taarer steg op til randen af hendes öine for at falde som ild i hendes pinte sjæl. Pludselig var alt revet ned, som havde utgjort hendes lykke og stolthed. Hendes tro og tillid til denne forgudede mand brutalt rykket op med rod, hendes kjærlighed forraadt, hendes troskab traadt under fod!

Men det gik ikke an bare at tænke paa sig selv nu, rækkevidden af dette foretagende, ifald det blev opdaget, stod for hende med hele sin forfærdelighed. Hvad vilde der bli af præsident v. Malvern, den fine, gode mand med det umistænksomme hjerte og barnesindet, om han fik dette at vide? Det maatte aldrig ske, saalænge hun kunde hindre det! Hun slæbte sig hen til skrivebordet, klokken var nesten otte, det var paa höi tid. Saa skrev hun et telegram til fru von Malvern:

»Gaa til Maurers, afreiser ottetoget efter indlöben kontraordre, beklager höiligt det indtrufne. Bedre lykke neste gang.»

Hun stirret paa ordene og kunde ha' spyttet paa sig selv, men nogen anden form var ikke mulig for ikke at pine Ella, som vel var letsindig men ikke ond. Faldt hun i hans hænder, vilde hun være fortabt, og det maatte hindres for mandens og börnenes skyld, ja ogsaa for hendes egen.

Cyril la' telegrammet i en konvolut, som hun lukket. Saa ringte hun. Hendes pige kom stille ind.

»Lad Johan gaa paa telegrafkontoret med dette strax, det haster. Paa hjemveien kjöber han saa en damebillet til operakarnevalet.»

»Men fröken Cyril!»

»Gjör som jeg sier. Tag frem den franske narredragt, den vil jeg bruge. Husk saa paa, at der intet blir navnt om dette. Ingen maa vide, at jeg gaar paa karneval. Telefoner til en vognmand og bestil en vogn, som skal stanse vid haveporten klokken ni en kvart! Har du forstaaet?»

»Ja, fröken.»

Pigen gik, og Cyril slæbte sig tilbage til sin chaiselongue. Hun rystet af kulde, sindsbevægelsen vilde dræbe hende. Men hun stod fast i sit forsæt. Nu maatte det briste eller bære. Bare hun holdt ud, til hun havde udfört sin mission!

*

Lidt efter sad hun tilbagelænet i sin stol foran det store, bevægelige toiletspeil i hendes soveværelse, ifört en kniplingsbesat peignoir og et silkeskjört over det höiröde silketricot, som hörte til det costume, hun skulde bære, og som laa over en stol i baggrunden af værelset.

(Slut i nästa n:r.)

I EN AF UNDERSKRIFTERNA till våra i förra numret meddelade bilder från den stora försvarsbasaren hade, beträffande de »historiska porträtten», af misstag uppgifvits, att Hedvig Eleonora framställdes af grefvinnan Tornérhielm, f. Ankarcrona; skall vara: friherrinnan Tornérhielm, f. Åkerhielm.

»GIFTA SIG FÖR PENGAR...» EN SKÅNSK BYGDESKILDRING AF NELLA NORRVALL.

FORTS. FR. FÖREG. N:R.

FAST JEPPA aldrig talat om någonting, hade hon ändå på omvägar fått veta, att patronen verkligen anmält sig som friare och genom Nils vunnit mannens sympatier. När hon till detta lade Beths besynnerliga uppförande vid Gretas besök, som just var orsaken till, att hon letat ut rätta förhållandet, så hade hon ju alla skäl till att vara ängslig. När hon i dag såg den ståtlige John bredvid den af henne själf gynnade friaren, blef hon ingalunda lugnare.

»Men Assarsson,» hörde hon Jeppa hviska till dottern ute i kammaren,» han är ändå — —»

Nu for Beth upp.

»Aldrig far, aldrig», nästan skrek hon. »Förr kastar jag mig i ån därute, än jag gifter mig med honom.»

»Hm,» lät det som vanligt från Jeppa. »Fruntimmer blir man då aldrig klok på.»

Men mor, som stått tätt vid dörren inne i stugan, gick med ett triumferande leende ut i köket. Tattar-Gretas historia hade verkat. Den stolta Beth skulle aldrig böja sig, det visste hon. Greta hade gjort sin sak ordentligt. Nästa gång hon kom, skulle hon få halftjoget fullt ut, det hade hon då ärligen förtjänat. Beth brukade stå vid, hvad hon sagt. Patronen var den ende mor hade fruktat. Nu var den faran undanröjd. Nu skulle det gå lättare att drifva sin vilja igenom.

*

Stojande drängar, stampande hästar, klingande bjällror och hvita fladdrande slädnät. Ofverallt lif och rörelse i den vidlyftiga gården till Jöns Ols på nummer nio.

Nya skjutsar svängde oupphörligt in på gårdsplanen framför det nybyggda boninghuset, hvilket är strålande upplyst från källaren till vinden. I den stora salen, hvars fönster vetta åt vägen, spelar en kvinnlig pianist en yrande vals. Gårdens yngsta dotter, som själf är student, eklaterar nämligen i dag sin förlofning med en medicine kandidat från länets universitetsstad, och denna stora händelse firas med en lysande bal.

De höga fönstren äro endast till hälften dolda af genomskinliga tyllgardiner, och några gamla gummor, barn och dito tjänstfolk, hvilka senare på kvällen samlats utanför på vägen, kunna obehindradt betrakta de hvirflande paren i det starkt upplysta rummet.

»Nej, har man sett, rike-Jeppas Beth,» utbrister Thilda, en liten rosig tjänstflicka, i det hon pekar på ett af paren, som stannat framför ena fönstret därinne. »Ser ni, hon har ljusrödt sidenlif och spetsar öfver alltihop.»

»Jo jo men,» låter en hård, skrällande röst. »Undrar hur många tjog sura ägg de där trasorna ha kostat. Och som det blänker kring halsen på na'. Joo — då ha de råd. Gubben, som annars är så snål. Han näns inte gagna strumpor sommaren om, utan han går barfota långt ut på hösten.»

»Jaha, ja visst. Och de onämbara se'n, lappade och smorda, så man kan skämmas öfver släktskapen, bys-pojkar, som vi äro han och jag.»

Det är den gamle lappskräddaren, som varit gesäll i stan hela två år en gång i världen, och som därför vant sig vid en smula förfining i ord och later, särskildt, när det gällde något i hans eget yrke.

»Har hon inte julagubben med sig, måntro?» undrar en liten blåfrusen pojke, som huttrar och fryser i sin trådslitna rock.

»Fy skäms! Lägga vedernamn på folk.» Thilda försöker vara riktigt sträng. »Det är förresten inte underligt, att Beth är utan fästman i kväll, ty Mårten Sonesson umgås inte till Jöns Ols. Men hvem är den långe, som hon dansar med?» undrar Thilda. »En sådan stilig en! Den skulle hon tagit i stället. Det hade varit något annat, än den hjulbente fulingen, som hon nu skall ha.»

»Ja, du talar, som du har förstånd till, Thilda,» svarar en säflig röst midt i högen. »Assarsson på Rydebo har inte tiondedelen så mycket som Malenas Mårten. Och hvad gör det då, om den rikaste har ett halft hufvud bara.»

»Nej, se det var då lögen, mor Stina. Hufvud har då Mårten för två, hvad storleken beträffar. Och vett i skallen reder man sig utan, när man är så rik som han. Men det är i alla fall synd om Beth, ty det är en tös, som heter duga. Jag har tjänat där, och jag vet, hvad hon går för.»

»Kunde hon inte tagit den andre då. Han har ju varit där, han som alla andra här på slätten.»

»Varit där ja. En söndagseftermiddag ett par timmar. Beth gick bort som hon alltid brukade,

när där kom någon ny friare. Se hon visste ju, att han kom gärna igen. Men se det skulle hon inte ha gjort, när patronen kom, för se han kom inte igen. Jag skall säga att Assarsson är karl för sin hatt, och inte krusar han för rike-Jeppas pengar. Han kan reda sig dem förutan.»

»He he he,» låter det hånfullt. »Han kan så ja. Sommartiden kanske, när där är hus under hvar buske. Men hur tror du det går med den fina kouppsättningen, när hösten kommer. Halfva längan har ju ramlat öfver ända.»

»Han skall börja bygga på våren, sa bror min härförleden. Han tjänte glupskt på betorna i höst, så nog reder han sig alltid.»

»Ah hvad hon var dum,» suckar den lilla trinda Thilda. »Patronen som är så grann Jag skulle bedt den andra draga så långt vägen räckte.»

»Du skulle så ja,» höres den skrällande rösten igen. »Du hade nog torkat dig om munnen, nigat och sagt ja, ifall du blifvit bjuden — — —»

»Ha ha ha,» skrattar den blåfrusne pojken, »där skulle då blifvit ett par. Du är ju nästan lika trind och rulted som han. En sådan julakvinga, ha ha ha.»

»Tyst du bara, frusen-Petter. Det där begriper inte du. Får jag inte, den jag vill ha, så tar jag — —»

Hvad hon då tänkte taga sig till, fick endast den unge drängen reda på. Denne slog nämligen armen om flickans runda midja och drog henne bort i dunklet, ett stycke från de öfriga. — —

Det var redan i slutet af februari. Under de månader, som gått sedan den förut omtalade söndagen, hade de två, hvilka nu voro ämne för folkets samtal, icke råkat hvarandra mera än i förbigående några gånger. Beth hade likväl samma tanke om John Assarsson, den nämligen, att han fortfarande spekulerade på hennes faders penningar.

Jeppa Nils systerson, som själf blifvit lyckligt förlofvad med den flicka han älskade, fortsatte alltjämt, när han träffade Beth, att sjunga vännens lof i så höga tonarter, att det nästan väckte leda hos den stackars flickan. Visserligen skördade han ingen tack för sin möda, men godhjärtad som han var, önskade han kusinen en lika stor lycka, som den han själf gick och bar på. Nu hade han en gång för alla fått i sitt hufvud, att om bara hans vackra, envetne kusin och vännen John kunde blifva riktigt bekanta, så skulle de alldeles säkert blifva lika kära i hvarandra, som han själf och hans lilla, rara Ingrid. Han kunde därför omöjligt upphöra med sina lofsånger, hvilka alla voro ärligt menade.

Beth, som trodde, att Nils handlade på uppdrag, var följaktligen dubbelt stolt, ja nästan frånstötande, när hon någon gång råkade ägaren till Rydebo.

Hon visste ju icke, att John Assarsson svarat unge Nils kallt och afvisande, när denne, kort efter besöket till Jeppa Nils, åter försökte bringa partiet på tal. Han hade till sist bestämdt förklarat, att om Nils vidare berörde denna fråga, så var det slut med både vänskap och umgänge dem emellan. Nils uppgaf icke hoppet utan sökte stämma kusinen mildare, men verkade i stället raka motsatsen.

Den stackars flickan, som ju var öfvertygad om, att den man hon älskade, var en karaktärslös lycksökare, förmådde likväl icke kväfva den kärlek, som ibland höll på att bringa henne till förtviflan, blandad som den var med harm, smärta och den bittraste förödmjukelse.

Kastad af och an mellan vrede och kärlek väntade hon både med fruktan och glädje den dag, då John skulle framföra sitt frieri. Alla de andra, som svärmade omkring henne, eller rättare kring hennes förmögenhet, tyckte hon sig kunna förlåta, alla utom honom. Hon hade därför endast ett svar att gifva honom. Och hon skulle gifva honom det på ett sådant sätt, att han skulle förstå, hvad hon tänkte om honom. Det skulle kännas riktigt skönt att få sjunga ut all den harm, all den bitterhet, hon känt under dessa kvalfullt långa månader. Och å andra sidan, hur skulle hon kunna dölja, hvad hon kände i djupet af sitt hjärta, hur skulle hon våga blicka in i hans ärliga, trofasta ögon, hvilka ljögo så erbarmligt. Skulle icke dessa forskande blickar genomskåda henne och finna, hvad hon framför allt annat *måste* dölja. Nej — de skulle det icke, ty, hon ville det icke. Hon skulle vara kall, frånstötande, högmodig, ja hvad som helst, blott icke förråda sig — —

Hon skulle stå emot t. o. m. den där smekande rösten, som med ett så egendomligt tonfall kunde säga:

»Men kärleken, herr kandidat, hvar ha vi den?»

Och dock fanns det stunder, då hvarje fiber i hennes hjärta kvidde och liksom pockade på sin rätt. Då kände hon, att hon skulle vara i stånd att förlåta allt, glömma allt och följa den älskade, när han ville, och hvart han ville.

Därför undvek också Beth den unge mannen så mycket som möjligt, emedan hon, trots sina många stolta föresatser, icke vågade lita på sig själf.

Med Mårten Sonesson stod hon på samma punkt, ehuru ryktet, på grund af de båda mödrarnas omtanka, utpekade dem som förlofvade.

Den unga flickan hade ingen aning om, att hon skulle träffa John på balen till Jöns Ols. Hon blef därför en smula häpen, när hon genom förstugan gick in för att lägga af ytterkläderna, och då såg Assarsson stå i matsalen inbegripen i lifligt samtal med en ståtlig, hvitklädd flicka. Denna var ingen af Beths bekanta, men hon såg i förbifarten, att den okända hade skär hy och stora uttryckslösa ögon, hvilka med envis beundran hängde fast vid den ståtlige mannen framför henne.

I första öfverraskningen kände Beth en häftig blodvåg fara upp i kinderna. Hon gaf sig dock så god tid i afklädningsrummet, att sinnesrörelsen hann lägga sig. Och när hon en stund senare i sällskap med husets dotter gick in i matsalen, där kaffet var serveradt, var hon fullkomligt lugn och obesvärad.

När väninnan presenterade: »Herr Assarsson på Rydebo,» sade hon i lätt ton:

»Ja, vi känna hvarandra förut.»

»Min kamrat från Hvilan härom året, fröken Lina Trulsson,» fortsatte flickan presentationen.

Vid ljudet af detta namn, kände Beth nästan fysisk smärta, och den hand, hon räckte de besynnerliga ögonens ägarinna, darrade lätt. Och omedvetet, utan att hon tänkte därpå, gaf hon samtidigt den bredvid stående Assarsson en full, öppen blick. Uttrycket i de strålande ögonen kom likväl den ståtlige mannen att spritta till, och hvarje blodsdroppe att försvinna från hans ansikte.

Jaså, det där var Lina, hon som bara hade tiotusen, tänkte Beth, i det hon vände dem ryggen. Nåja, det vore ju godt att ha de tiotusen i reserv, ifall de hundra skulle glida honom ur händerna. Halfva ladugården rasade ju redan i november. Blefve det stark storm några gånger, vore det nog inte mycket öfver af hela härligheten, när våren komme. Allt detta hade tattar-Greta berättat, när hon var hemma och fjäsade för julgröten och mors präktiga råglimpor.

(Forts.)

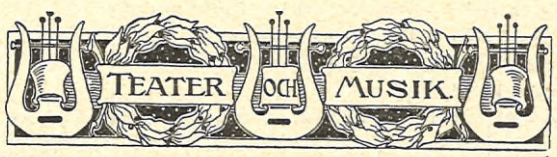

KONSERTER.

NÅGON MINSKNING i konserternas rad har under den närmast förflutna veckan ej ägt rum. Nästan hvarje dag har medfört en konsert af mer eller mindre framstående art. Vi begagna oss fortfarande af den kronologiska ordningen vid den redogörelse för dem, vi här i korthet lämna.

Marta Sandals och Henry Bramsens konsert på måndagen i Musikaliska akademien hade nog förtjänt en talrikare åhörarekrets än nu var fallet. Båda äro från föregående uppträdanden härstädes kända goda förmågor, hvar i sin art. Fröken Sandal gaf en förträfflig tolkning särskildt af Griegs sånger, men ock af Delacrozes franska visor, hvaremot hon ej riktigt räckte till för Stenhammars kompositioner. Stämman var bäst i mezza voce, men förlorade sin klang, så snart den på minsta vis forcerades. Som konstnär på sitt instrument, violoncellen, är hr Bramsen mycket framstående. Hans förnämsta nummer för aftonen var Bachs sarabande och gavott, som spelades alldeles förträffligt. I stället för en del rena virtuosnummer skulle man däremot önskat litet gedignare musik. Bifallet var ganska lifligt.

Storhertigliga Badensiska Lifgrenadier-regementets orkester från Karlsruhe har under sin anförare k. musikdir. *Adolf Boettge* gifvit trenne konserter i Musikaliska akademien härstädes. De tvänne första, dem vi hade tillfälle att bevista, gåfvo vid handen, att flertalet medlemmar af denna 50 man starka orkester äro synnerligen mångsidigt utbildade. De traktera både blås- och stränginstrument med samma precision och till och med — sjunga. Ty sångstrofer ingå i en hel del af deras nummer, något som ej förekommer hos våra egna orkestrar, men däremot är bekant från de utländska orkestrar, hvilka sommartiden pläga gästa Strömparterren. Åtskilliga nummer af den »historiska» musiken å första konserten voro rätt intressanta, särskildt militärmarscherna från olika tider, Fredrik den stores taffelmusik och jaktmusiken. Händels Largo gjordes vackert och klangfullt, men »pärlorna» ur Wagners »Götterdämmerung» borde fått vara orörda; de passade ej här. Andra konsertens program upptog en komposition för hvart och ett af tio land, däribland Amerika och Kina, och med diverse olika instrumentbesättningar, delvis rätt karaktäristiska. Efter hvarje å programmet upptagen komposition spelades extra en folkvisa från hvart och ett af de respektive landen. Bifallet från den talrika publiken var båda aftnarna ganska lifligt. Konungen bevistade den första och hertigparet af Västergötland den andra konserten.

HYLINS
Violtvål 612

HYLINS
Liljekonvaljedoft

Naváls andra romansafton gafs på torsdagen inför en ganska talrik publik och blef en ännu större seger för den uppburne och framstående konstnären än den första. Programmet var ock alltigenom förträffligt och utförandet af hvarje dess nummer lämnade knappt något öfrigt att önska. Också var bifallet hela aftonen entusiastiskt, särskildt efter Schuberts »Lindenbaum» och »Forelle», Brahms' »Sonett», Richard Strauss' »Vision» och Sjögrens sånger, hvilka passade utmärkt tillsammans med de tyska romanserna. Äfven denna gång kunde hr *Stenhammar* taga åt sig halfparten af bifallet för sitt alldeles ypperliga ackompanjemang.

Konsertföreningens fjärde konsert ägde rum på lördagen. Redan nu torde litet hvar hafva klart för sig, att denna orkester under sin lika energiske som skicklige ledare hr *Aulin* är kallad att utgöra en af stödjepelarne för vår hufvudstads musiklif. Man kan alltid vara säker på att å dess program finna en eller flere intressanta nyheter, och för hvarje konsert märker man, hur samspelet blir allt fastare och förståelsen mellan dirigent och orkester allt säkrare. Programmet inleddes med Mozarts symfoni n:r 38, d-dur, en af pärlorna bland mästarens symfonier Särskildt verkade det härliga andantet och det lifliga prestot rent af hänförande. För öfrigt bjöds på ej mindre än tre nyheter. Den första var Vilh. Peterson-Bergers »Florez och Blanzeflor», dikt för baryton och orkester, en stämningsfull och melodiös komposition med flerstädes förträfflig instrumentering. Sångstämman föredrogs af hr *Holger Nyblom*, hvars vackra och särdeles i höjden välklingande baryton dock ej alltid förmådde tränga igenom. Kom så Richard Strauss' förspel till »Guntram». Tillhörande den framstående tonsättarens tidigare arbeten torde denna komposition förefalla mången ganska svårfattlig; den bör nog ock helst höras tillsammans med musikdramat i dess helhet. Instrumenteringen var emellertid som alltid hos denne kompositör intressant. Konserten afslutades med Anton Dvoráks symfoni n:r 3, f-dur, och denna väckte kanske under aftonen det lifligaste bifallet. Det var ock en ovanligt intressant bekantskap att göra. Den slaviske kompositören visar sig här behärska orkesterns alla resurser, och särskildt spela stråkinstrumenten en roll, som verkar rent af medryckande. Bifallet var efter hvarje sats mycket lifligt, men mest efter det karaktäristiska scherzot och den brusande finalen. Denna symfoni förtjänar att gifvas ännu en gång. — Herr Aulin och hans orkester kunna anteckna en ny seger. Konserten bevistades af konungen och hertigparet af Västergötland.

Lady Hallé och *Leonard Borwick* gåfvo sistl. måndag konsert i Musikaliska akademien, som naturligtvis var fullsatt till sista plats. Ja, hvad skall man egentligen säga om dessa båda konstnärer af Guds nåde, som ej förr blifvit sagdt? Man finner knappt uttryck för sin beundran öfver skönheten och noblessen i bådas föredrag, lika litet som man kan tänka sig en mera suverän teknik, än den dessa båda konstnärer besitta, en hvar på sitt instrument. Då man därjämte besinnar, hvad lady Hallé beträffar, att hon i denna månad ingår i sitt 65:te år — något som man dock har svårt att se på henne — blandas vår

beundran med förvåning öfver, huru det kan vara möjligt att vid dessa år hålla sig uppe på höjden af sitt konstnärsskap, ja för hvarje gång nästan få detsamma att framstå allt fullkomligare. Hr Borwick räknas ock som bekant, ehuru ung, till nutidens allra förnämsta pianister, och på det berättigade häri gaf han vid denna konsert flere prof. Tillsammans utförde de båda konstnärerna Beethovens g-dur sonat samt trenne synnerligen anslående romantiska stycken af Dvorák. Lady Hallé spelade därjämte en förträfflig suite i klassisk stil af den jämt hundra år före henne födde tonsättaren och violinisten Rust samt några ungerska danser af Brahms, satta för violin af mästaren Joachim. Borwick utförde Bachs Toccata i c-moll, en förtjusande Toccatina af Henselt, en romans af Brahms och en konsertetyd af Lizst. Båda gåfvo härförutom extranummer. Bifallet var mer än entusiastiskt.

AUGUST LINDBERGS Per Gynt-uppläsning visade konstnärens förmåga som recitator i eminentaste grad. Hvarken med sin framsägning af »Stormen» eller senare »Faust» lyckades han så helt fängsla åhörarne, binda bärande vingar på deras fantasi som här. Allt det bisarra, satiriska, allvarsdjupa, poesisköna och mäktiga i denna äfventyrsdikt, som afspeglar ett helt folks kynne, fick skådespelaren att lefva med påtagligt lif inför sitt auditorium.

Hemligheten och styrkan i August Lindbergs konst är hans allt betvingande fantasi. Med den som nyckel öppnar han låset i diktarrikets solport, och diktens för de kortsynta dolda under därinnanför träda fram för hans öga på samma sätt som stjärnorna träda fram vid fullt dagsljus för arbetaren nere i grufvan, då han blickar uppåt schaktets mynning.

Entusiasmen — den naiva människans entusiasm — griper honom och darrande af hänförelse och sinnesbetagenhet pekar han uppåt, där den stora poesiens gestalter brusa fram lik en väldig »Walkürenritt», och ropar: »se!... hör!» och då inträffar det sällsamma att alla se och höra med honom.

August Lindberg äger något af de gamla bardernas medryckande kraft och glöd i sitt sätt att framsäga ett diktverk, och därför följer man honom gärna i hans starka inspiration, hvilken i jämförelse med den nuvarande svenska scenkonstens slätstrukenhet verkar både befriande och uppfriskande.

EMIL POULSEN.

PROFESSOR EMIL POULSEN, en af den danska scenkonstens yppersta utöfvare, kommer att ha en uppläsningsafton i Musikaliska akademien den 17 d:s under medverkan af sin hustru fru Anna Poulsen och hr Wilhelm Stenhammar. Recitationerna upptaga Oehlenschlägers »Guldhornene» och biskop Nikolas' dödsscen ur Ibsens »Kongsæmnene» samt tillsammans med fru Poulsen scenen mellan Abigael och Ambrosius ur Molbecks »Ambrosius», en scen ur Molières »Fruntimmersskolan» och »S:t Hansaftenspil» af Oehlenschläger.

Genom denna recitation får vår publik lära känna en konstnär af finaste halt, ty Emil Poulsen har medels sin naturliga begåfning, sin smidiga intelligens och omfattande litterära bildning varit den danska nationalscenens stöd under en lång följd af år.

Kroppslig sjukdom tvang honom att i november 1900 draga sig tillbaka från scenen, men hans andes kraft är fortfarande obruten och hans intresse för den konst han ägnat sitt lif lika brinnande.

Broder till den som komisk karaktärsskådespelare välkände Olof Poulsen, föddes Emil Poulsen i Kjöbenhavn 1842 och debuterade den 16 april 1867 som Erasmus Montanus i Holbergs komedi af samma namn — en debut, som med en gång stadgade hans anseende som en första rangens karaktärsskådespelare. Sedan har han inom den klassiska tragedien, det klassiska eller moderna skådespelet samt inom den moderna komedien varit en oförliknelig förste älskare, en mästare i repliken och karaktäristiken.

SÖDRA TEATERN har gjort en liten parentes med upptagandet af det gamla folklustspelet »Flickorna Blom», som får ett godt utförande och ännu, trots sin föråldrade prägel, här och där förmår locka till ett godt skratt. Men nu vänta vi på vårnyheterna, som vi hoppas måtte innesluta mera af friskhet och modern anda.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN,

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR

VECKAN 15—21 MARS 1903.

Söndag: Kastanjepuré; kokt slätvar med hummersås; kalf med champignoner och brynt potatis; äppelbeignet.

Måndag: Köttbullar med potatis; nyponsoppa med grädde.

Tisdag: Bräkt skinka med potatispuré; semlor med mjölk.

Onsdag: Blomkålspuré med rostadt bröd; stufvade aborrar med potatis.

Torsdag: Ärter med fläsk; plättar med sylt.

Fredag: Fårstek med potatis; blåbärskompott med grädde.

Lördag: Ärtpuré med rostadt bröd; kabeljopudding med skiradt smör.

RECEPT.

Kastanjepuré (f. 6 pers.). 375 gr. kastanjer, vatten, 1½ lit. buljong, 1½ msk. (30 gr.) smör, 1 msk. mjöl, 1 msk. salt, (socker), 1—2 msk. sherry.

Beredning: Kastanjerna läggas 5 à 10 min. i kokande vatten, upptagas, skalas, och den inre bruna hinnan borttages. De påsättas därefter i kallt vatten, 1 msk. smör och ½ msk. salt tillsättas, och kastanjerna få långsamt koka 1½—2 tim., hvarefter de passeras. Smör och mjöl sammanfräsas, purén tillsättes, jämte buljongen, litet i sender, och soppan får koka 10 min., hvarefter den skummas väl och afsmakas med kryddorna och sherry. Purén serveras med ostsmörgåsar eller rostadt bröd.

Kalf med champignoner (f. 6 pers.). 1½ kg. innanlår af kalf, salt, 1 burk champignoner à 90 öre, 1 msk. (20 gr.) smör, persilja.

Äggstanning: 5 äggulor, 2 ägghvitor, ½ dcl. gräddmjölk, 1 knifsudd salt, 1 tsk. smör till formen.

Till stekning: 2 msk. (40 gr.) smör, 2 dcl. buljong.

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten, skäres tvärs öfver muskeltrådarna i 2 cm. tjocka skifvor, som bultas lätt och beströs med salt. Till äggstanningen vispas äggulor och ägghvitor väl tillsammans med mjölken, och blandningen hälles i smord form med lock. Formen nedsättes i en kastrull med så mycket kokande vatten, att det står jämt med äggmassan. Vattnet får därefter ej koka, utan endast hållas hett, ty annars blir äggstanningen vasslig. När den stelnat, skäres den i rutor. En tackjärnspanna upphettas långsamt och smöret brynes, hvarefter köttskifvorna nedläggas och stekas hastigt på båda sidor. Stekpannan urvispas med den kokande buljongen och slås öfver köttet. Champignonerna fräsas i smöret, en äggruta lägges på hvarje köttstycke och 4 champignoner däromkring. Anrättningen garneras med persilja och serveras mycket varm med brynt potatis.

Äppelbeignet (f. 6 pers.). 225 gr. sötmandel, 10 gr. bittermandel, 200 gr. socker, 160 gr. smör, 3 äggulor, 1 ägghvita, 12 gr. mjöl, 4 kkp. äppelkompott.

Till formen: 1 msk. (20 gr.) smör.

Beredning: Mandeln skållas, torkas i ugn och drifves genom mandelkvarn, hvarefter den stötes mycket fint tillsammans med sockret. Smöret skiras, får kallna och röres därefter, tills det blir hvitt då äggulorna en i sender, samt ägghvitan slagen till hårdt skum, mandeln och mjölet tillsättas, hvarefter massan omröres väl. En kopparform smörjes med kallt smör och beklädes med en del af denna massa samt fylles till ¾ med äppelkompott, af den öfriga massan göres ett lock, som lägges öfver kompotten. Puddingen gräddas i ordinär ugnsvärme och serveras varm eller kall med vaniljsås.

Köttbullar: (f. 6 pers.). 6 hg. benfritt oxkött, 1 hg. späck, 1 ägg, 3—4 kkp. vatten, ½ kkp. stötta skorpor, ½ tsk. hvitpeppar, 1 msk. salt, (1 msk. fint hackad portug. lök), ½ msk. smör till löken).

Till stekning: 4 msk. (80 gr.) smör, 2 kkp. kokande buljong eller vaten.

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten. Späcket skrapas och skäres i tärningar tillika med köttet samt drifves 3 ggr. genom köttkvarn. Ägget och vattnet vispas upp, de stötta skorporna iläggas och få stå och svälla 1 tim. Köttet arbetas med kryddorna och de stötta skorporna omkring 1 tim. eller tills färsen blir sammanhängande, som en deg. Om så önskas tillsättes sist den fint hackade löken, fräst i ½ msk. smör. En tackjärnspanna upphettas långsamt, smöret brynes däri. Köttbullarne formas med 2 träskedar, doppade i varmt vatten, och nedlägges i det heta smöret att brynas på båda sidor, de läggas därefter i en järnkastrull, det kokande vattnet påhälles, locket pålägges och köttbullarna få genomsteka under 1 fjärdedels timme.

Blomkålspuré (f. 6 pers.). 1 stort blomkålshufvud, 1 msk. ättika, 1 msk. hvetemjöl, ½ lit. vatten, 1 tsk. salt, 1 msk. (20 gr.) smör, 1½ msk. mjöl, 1½ lit. efterbuljong, salt, hvitpeppar, (socker).

Beredning: Blomkålshufvudet rensas på vanligt sätt och får ligga omkring 1 tim. i vatten, tillsatt med ättika och hvetemjöl. Det nedlägges därefter i ½ lit. kokande, saltadt vatten och får koka, tills det är mjukt, då det passeras. Smör och mjöl sammanfräsas, purén jämte buljongen påspädes, litet i sender, och soppan får koka 10 min., hvarefter den afsmakas med kryddorna. Purén serveras med ostsmörgåsar eller rostadt bröd.

LÄKARERÅD

ENHVAR af Iduns läsarinnor äger att å denna afdelning erhålla fria läkarråd. Förfrågningar insändas till redaktionen med påskrift: »Till Iduns läkare».

MAJORSDOTTER. De gå bort blott genom medel, som bringa huden att fjälla starkt upprepade gånger. Detta kan vinnas t. ex. genom att hvarannan vecka använda den salfbehandling, som föreslagits för Olycklig lidande i n:r 3. Ett godt medel är också, som Ni själf nämner om, sublimat (men då i mycket stark lösning), hvilket dock ej fås utan läkares recept.

MASKSTUNGEN. Två dagar i veckan (efter afföring) ett ljumt vattenlavemang, så stort som möjligt, med tillsats af två matskedar koncentrerad ättika (till minst en liter vatten). Samma dagar bör också tagas 3—4 Santoninkakor 3 gånger dagligen (hälften åt något äldre barn). Behandlingen måste fortsättas flera månader.

MAJA. Se svar till Majorsdotter här ofvan. Orsaken är dock i de flesta fall något inre lidande (från underlifvet, nervsystemet o. s. v.), hvarför detta bör utrönas och på lämpligt sätt behandlas.

VIOLA. Se svar till Asvah 1) o. 2) i n:r 5.

R—EN. Se svar till 26-åring i n:r 4.

FRU. Vi känna ej till detta medel, ännu mindre dess verkan. Sannolikt är det dock som alla dylika skäligen problematiskt.

S. A. S. 1) Ja, äfvensom på nervösa orsaker. 2) Ja, det kan man. 3) Kaffe är i alla händelser skadligt. 4) Knappast troligt att döma af deras föreskrifter. 5) Ja, ni kan fortsätta. 6) Svårt att afgöra, men i alla händelser torde ni behöfva 6—8 veckors hvila i sommar.

20-ÅRING. Dålig metod. Jämför svaret till Anne-Marie 1) i n:r 10.

BRITA. 1) Nej, det behöfves äfven inre dylik. 2) Oskadligt.

SIRI. Se svar till Asvah 1) och 2) i n:r 5.

SKÅNETÖSEN. I sådant fall skulle vi råda er till att göra så litet som möjligt, t. ex. en vanlig champonering en gång i månaden.

A. T. 1) Se svar till Hildur i n:r 8. 2) Nej visst icke. Jämför svaret till 22 år i n:r 8. 3) Ja, de erhållas utan recept.

VÄRENDSTÖS. 1) Troligen ömkyla. Jämför svar till Prenumerant af Idun i n:r 9. 2) Ja, det är ju ej omöjligt. Skulle ni verkligen ej hittills ha låtit undersöka eder?

TÅLIG. Det borde ju undersökas, om något hjärtfel el. dyl. möjligen kan bidraga till dessa obehag. I alla händelser torde ni ha godt af att följa föreskrifterna för Hildur i n:r 8.

FRU H. Troligen intet att göra. Dock vore ju skäl att rådfråga kirurg.

28-ÅRIG FLICKA. 1) Se svar till Prenumerant af Idun i n:r 9. 2) Se svar till Asvah 1) och 2) i n:r 5.

OROLIG. 1) Nej. 2) Inga vissa, men mot slutet är det väl ändock ej möjligt.

MODER. Nej, någon dylik apparat eller operation finnes ej; i alla händelser vore nog dess verkan skäligen illusorisk. I detta fall vore nog stora skäl att använda hypnotisk behandling.

SJÅP-LISA. 1) Ja. 2) Ja.

ADERTONÅRING. Är ni för öfrigt fullt frisk, så är helt säkert orsaken att söka hos tänderna.

1877. ANNA. 1) och 2). Nej, inga säkra medel. 3) Nej, det är nog i alla händelser det viktigaste af allt. Jämför svaret till Prenumerant af Idun i n:r 9.

D:r —d.

Prenumerera på

Iduns Modetidning

Köp

SCHWEIZER-SIDEN!

Garanteradt solidt

Begär prof af våra nyheter i svart, hvitt eller kulört.

Specialité: **tryckt sidenfoulard, randig Linon, Rå-** och **Tvättsiden** till klädningar och blusar från 90 öre metern.

Vi sälja i Sverige **direkt till privatpersoner** och sända de utvalda sidentygerna **tull-** och **portofritt** till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern (Schweiz).

– Sidentygs-Export –

IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI
rekommenderar sin
LITOGRAFISKA ANSTALT
CHROMOPLANSCHER
AKVARELLTRYCK
SKYLTAR, PORTRÄTT
KARTOR och VETENSKAPLIGA ARBETEN
BREFKORT I FÄRGTRYCK
samt alla slags VARDEPAPPER och AFFÄRSTRYCK
FÖRSTKLASSIGT

FRÅGOR

ENHVAR af Iduns läsarinnor äger att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekretsen. Äro frågorna af den art, att de rätteligen höra hemma i annonsafdelningen, intagas de dock icke.

N:r 76. Hvad fordras för inträde i klubben »Folkdansens Vänner,» och till hvem skall anmälan göras?

En som behöfver förströelse.

N:r 77. Skulle instundande sommar ha stor lust att besöka Norge, helst de mellersta och nordligaste delarna. Skulle då vara hågad stanna någon tid vid kusten. Har hört sägas att pensionatet vid Rustgaard i närheten af Levanger skall vara utmärkt bra och billigt. Skulle någon, som måhända besökt detta ställe vilja gifva mig några upplysningar och råd med afseende på min tilltänkta resa?

E. S. K.

N:r 78. Hvad skall jag göra för min svåra hufvudvärk? Sedan många år lider jag nämligen af mycket svår sådan, men alltid endast i högra sidan af hufvudet och ibland åtföljd af kräkningar.

Lilli.

N:r 79. Kan någon ge mig ett beprófvadt recept på s. k. slarfsylta?

Ingrid.

N:r 80. Finnes det något »hem» eller någon läroanstalt, där idioter, eller i det närmaste idioter, inom eller öfver skolåldern, kunna få lära sig något, som sätter dem i stånd att, åtminstone i någon mån, förtjäna sitt uppehälle?

A. A.

N:r 81. Hvilka äro fordringarna för inträde vid Statens järnvägar såsom kvinnlig kontorsskrifvare?

Gretchen.

N:r 82. Upplysning om bästa sättet att rengöra gipsarbeten utbedes af

Oerfaren.

N:r 83. Kan någon uppge en lämplig lärobok i kemi, för självstudium? Pris? Likaledes öfningar till öfversättning från svenska till engelska, jämte den engelska nyckeln. Pris?

Diomedes.

SVAR

ENHVAR af Iduns läsarinnor uppmanas liflig att till inbördes nytta i mån af förmåga besvara insända frågor. Svaren insändas till redaktionen, och angifves alltid tydligt nummer å den fråga de gälla. Åt de tre af våra läsarinnor, som under årets lopp tillfyllestgörande besvarat det största antal frågor, komma vi som en uppmuntran att vid dess slut utdela tre pris, hvartdera bestående af 25 kronor. Fördenskull bör en hvar, som insänder svar, alltid underteckna med samma signatur.

N:r 5. I stiftelsen »Konung Oscar I:s minne» kunna, vid yppade ledigheter, intagas mindre bemedlade fruntimmer af ståndspersonsklassen. Sökande bör vara ogift eller änka samt icke under 50 och icke öfver 70 år gammal. Stiftelsen lämnar bostad, möbler, kost m. m. Årsafgiften är 450 kr. för helbetalande, med eget rum, och 300 kr. för mindre betalande, med del i ett rum tillsammans med annan pensionär. Begär för öfrigt prospekt och upplysningar från stiftelsens verkställande direktör.

Härdad.

N:r 6. Vänd er direkt till kadettskolan å Karlberg med förfrågningar, så lämnas mera noggranna upplysningar.

Alice

N:r 7. Ofta är denna sjukdom ärftlig, och den som en gång haft ett anfall, må aldrig underlåta att söka läkare, emedan en betänklig orsak, som endast kan upptäckas af läkaren, möjligen kan ligga till grund för dem. Man bör föra ett regelbundet lefnadssätt, samt så vidt möjligt undvika ansträngningar till kropp och själ, akta sig för förkylning, alltid vistas i frisk luft etc. — Ofta åstadkommes lindring genom en stark senapsdeg på bröstet eller ett starkt fotbad. Helst bör den sjuke vara uppe, skaffa sig frisk luft, ej tala, samt lossa alla klädesplagg, som genera.

K—a. R—e.

— Drick morgon och afton en kopp buljong eller en kopp kamomillte, tillsatt med en tesked pulvriserad gul senap.

Mellda.

— Det finnes intet universalmedel mot andtäppa, man får alltid taga den sjukes individualitet med i betraktande. Dock lär en liten kopp med starkt, svart kaffe, som drickes, när andtäppanfallen komma, mycket ofta medföra god verkan.

Haidar.

N:r 8. En ren handduk, flera gånger hopviken, doppad i hett vatten, hastigt urvriden och anbringad på det ställe, som är angripet af nervvärk lindrar nästan alltid genast verken.

Se för öfrigt svar n:r 507 år 1902.

Haidar.

— Till ingnidning användes med fördel en blandning af menthol, cocain, chloral och vaselin. Proportionerna äro: 45, 1½, 10, 150. De olika delarna blandas väl tillsammans.

Welleda.

— Rådfråga Iduns läkare!

K—a R—e.

— Bästa botemedel torde vara kroppsrörelser, bad och godt humör. Är dock en ganska envis sjukdom, beroende på dess stadium och möjliga orsaker.

Pelle.

N:r 9. Sockerstrufvor: Ägghvitor och en gula slås i ett fat; däri lägges 150 gr. fint socker och röres sakta om med en visp. 150 gr. hvetemjöl blandas däri. En liten panna, ej vidare än 10 centimeter öfver öppningen, slås half med smör eller flottyr. En struftratt hålles i högra handen öfver pannan, när smöret kokar, med vänstra handen slås en sked af smeten i tratten, som hastigt föres fram och åter, härs och tvärs öfver pannan, tills de smala genomrunda ringlarna bilda en knottrig rundel efter pannans storlek. Strufvan vändes, och då den har färg på båda sidor, lägges den på plånpapper.

Äggstrufvor: 7 ägg, 4 matskedar socker vispas väl i ett fat, 250 gram hvetemjöl röres häri och sist 3 deciliter tunn, söt grädde och litet rifna citronskal. Häraf kokas strufvor, liksom föregående, men man bör pröfva med en strufva, om smeten är för lös, då mera mjöl ilägges.

K—a R—e.

N:r 10. Tillskrif Nääs slöjdlärareseminarium, adr. Floda station, då alla upplysningar erhållas.

Pelle.

N:r 11. Den ryktbara violinfirman E. Hill & Söners adress är: 140, New. Bond Street, London, W.

Newcastle-on-Tyne.

N:r 12. »Hemmets Kokbok», utgifven å A.-B. Ljus' förlag i 10, högst 12 häften om 23 sidor till ett pris af 30 öre för häfte, rekommenderas.

Haidar.

— »Lilla hjälpredan i köket» samt tillägget »Söndagsmat» af Ingeborg Zethelius. Pris 1:50.

Tuttan.

— Köp för 10 öre »Om matlagning i enklare hem» af Sofi Nilsson, förf. till »Hushållslärans första grunder för skola och hem». Häftet, som utkommit som n:r 4 af svenska nykterhetssällskapets skrifter, innehåller öfver ett hundratal beskrifningar på olika slags maträtter samt dessutom anvisningar för uppköp och tillredning af kött och fisk, för bakning, förvaring af kött etc. Författarinnans stora erfarenhet inom det område hon behandlar torde vara bokens bästa rekommendation och helt säkert skall det lilla häftet göra »oarfaren» mycket stor nytta. För 30 öre kan ni få köpa fru Sofi Nilssons arbete: »Hushållslärans första grunder» för skola och hem. Flera upplagor däraf hafva utkommit. Ni borde också vara intresserad af att studera d:r E. W. Wretlinds flygskrift: »Huru få god och billig mat?» Det lilla häftet utgifvet på »Hälsovännens» förlag, kostar blott 25 öre. Mycket kan rekommenderas Lotten Lagerstedts »Kokbok för hem och skola», pris 60 öre. Förut har samma kompetenta författarinna utgifvit »Kokbok för skolkök och enklare matlagning». Första upplagan kostade plott 1 kr., men andra tillökade upplagans pris är 1:50.

Kissekatt.

N:r 13. Sidenlapparna repas upp, kardas tillsammans med ull och användas såsom stoppning i täcken, hvilka blifva mycket lätta och varma.

Tuttan.

— En liten nålboll, som lätt kan förhjälpa oss ur en oförutsedd förlägenhet, är det mycket praktiskt att medtaga på skogsutfärder och andra utflykter — och kanske det är något för »60-årig». När man vill göra sig en sådan, tillklipper man 12 lika stora, femkantiga sidenlappar af olika färg, öfverdrager kartongstycken därmed, hvilka likaledes blifvit tillklippta i femkanter, syr dem på baksidan samman med lösa stygn och kastar dem på rätan samman med kulört silke. Innan man fastsyr den sista kan-

Starkaste · Äfvenså äkta · TANGENS · NYHETER · Fyrtrådiga Gardiner · Guldmedalj: MALMÖ 1896 · STOCKHOLM 1897 · BERGEN 1898 · SVENSKT FABRIKAT

ÖSTLIND & ALMQUIST.
ARVIKA,
Stockholm, Göteborg, Malmö,
Vasagat. 50. V. Hamng. 18. Baltsarg. 10.
Tillverkar endast förstklassiga
Flyglar, Pianinon,
från 675 kr. och
Orglar,
från 90 kr.
Mångårig garanti.
Äldre instrument tagas i byte.
Guldmedaljer vid utställningar och musikauktoriteters högsta erkännande.

Textilafdelningen
— THYRA GRAFSTRÖM —
NORDISKA KOMPANIET
5—7 Regeringsgatan • Stockholm
Färdiga och påbörjade
BRODERIER
på siden, kläde, lärft och yllestramalj.
Mönster uthyras. Rekvisitioner från landsorten ombesörjas pr omgående.

Tandläkare
John V. Lindh-Hygrell,
17 Karlavägen 17.
Hörnet af Sturegatan och Karlavägen.
Allm. Tel. 130 57.

Tandläkare Sjöquist
6 Sturegatan 6. Riks 45 91. Allm. 54 63.
Rådfrågningar 2—3.

Tandläkare G. W. Widfond,
Drottninggatan 74.
Artific. tänder från 2 kr. st., plombering m. m. Rikstel. 27 54. Brunkeb. 21 90.

Doktor J. Arvedsons Kurs
i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk gymnastik,
medför enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens och rättigheter. som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran genom D:r J. Arvedson, adr. Strömsborg, Stockholm.

Professor G. Cederschiöld
behandlar med egen massagemetod mag och tarmsjukdomar, kvinnosjukdomar, kronisk snufva och svalgkatarr m. m.
Engelbrektsg. 5. Träffas hvardagar 2—4.
Allm. Tel. 184 51.

Tyg till en hel Råsiden-robe från kr. 14,25
till 61:25 porto- och tullfritt! Profver omgående; likaså af svart, hvitt och kulört "Henneberg-siden" från 85 öre till kr. 20:85 pr meter.
G. HENNEBERG, sidenfabrikant (k. o. k. hofl.) ZÜRICH.

Barngarderoben
alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpreda, utgifves äfven i år efter samma beprófvade plan som hittills. Med sitt en gång i månaden utkommande 8-sidiga nummer, innehållande ett åttiotal illustrationer öfver allt, som hör till våra barns dräkt från de spädaste åren till vuxen ålder, och åtföljdt af en stor dubbelsidig mönsterbilaga, ersätter tidningen mångfaldt den ringa prenumerationsafgiften af 3 kronor pr år genom den nytta och den besparing, dess praktiska innehåll bereda hvarje hem.
Hvarje husmoder, som själf ombestyr sina barnkläders förfärdigande i hemmet, bör ej försumma att prenumerera på prof, ett halft år kr. 1:60.

Sjukhem
för nerv- och lugna sinnessjuka, naturskönt beläget vid skog och sjö, nära 800 fot öfver hafvet, mellan Tenhult station och Jönköping. Referenser: Prof. Lennmalm, Stockholm, Dr. E. Hellberg, Jönköping.
Kristina Djurson, f. Johansson, Exam. sjuksköterska.
Post- o. telegrafadress: Västansjö, Tenhult.
Rikstel. Jönköping 753.

Skönhet
kan icke förvärfvas, men är man i besittning af den, bör man äfven hafva kännedom om att kunna bevara den. För att uppnå detta resultat, bör man endast använda verkligt hygieniska specialiteter såsom Créme, Puder och Tvål Simon.
Varnas för efterapningar och rekvirera det riktiga namnet. Säljes öfverallt.

Tidafors Yllefabrik, Molkom, emottager ull och stickylle eller annat ylleaffall (såsom väfda eller filtade yllelappar etc.) för tillverkning af genomväfda, på båda sidor användbara, Kidderminstermattor i stiltrogna, präktiga jacquardmönster och varma rika färger.
Prisbelönta fabrikat.
Profver och prospekt sändas med nöje på begäran.

Karlsviks Hotell, Rättvik,
mottager helinackordering alla tider på året. Pris 3:75 pr dygn.

JOH. LUNDSTRÖM & C:o.
Stenkol · Cokes
Anthracit
Carré-Briketter
Varumärke
Varumärke

Rikstelefon	KONTOR:	Allm. Telef.
4 27	22 Skeppsbron 22	22 88
22 20	5 Strandvägen 5	60 19
20 12	1 Parmätaregatan 1	61 98

ÖREBRO
Ett-öres Special
Utmärkt till Kaffe o. Té.
Närande! Välsmakande!

ten, fyller man det inre af den lilla bollen med vadd, sågspån e. d. Hvart och ett af sidenfälten besättes tätt med svarta och hvita knappnålar. — Den lilla nålbollen är lätt att stoppa i fickan, och man behöfver icke vara rädd att sticka sig.

Haidar.

— Repa upp dem och använd dem till silkesvadd, som är ypperlig till mellanlägg i kappor, västar, promenadkjolar m. m. Silkesvadden är mer än dubbelt så varm som bommullsvadd och mycket lättare. Men stor tålamodspåse måste allt »60-årig» vara försedd med, ty inte går arbetet fort. Men tänk så skönt sedan, då ni bär det mjuka plagget, att med tillfredsställelse kunna tänka på, att »mellanlägget» är era egna händers verk!

Kissekatt.

TIDSFÖRDRIF

CHARAD.

Mitt *första* med ett a, har hvarje fisk,
Och med mitt *andra* ger man barnen smisk,
Mitt *tredje* finns i Lappland, här och där.
Mitt *hela* värre än mitt tredje är.

TOPSY.

ARITMOGRYF.

1	1	2	3	4	2	5	5
2	2	3	2	6	4	7	8
3	5	9	10	6	5	8	11
4	8	2	8	12	11	4	1
5	7	6	6	4	10	3	2
6	16	17	18	19	11	4	8
7	7	5	13	6	10	5	2
8	5	6	2	16	9	2	4
9	9	2	9	9	2	4	17

1) Afsedd för den som vill hvila,
2) mansnamn,
3) nyttjas endast om vintern,
4) husgeråd,
5) binamn på en svensk konung,
6) stat i Nordamerika,
7) till medicinskt bruk,
8) hafva penningevärde,
9) kringdrifvande folk.

Äro orden rätt gissade, så bilda deras begynnelsebokstäfver titeln på en yrkesman, och slutbokstäfverna likaså titeln på en annan sådan.

MÅN².

ORDFÖRVANDLINGS-UPPGIFT.

Min gosse fick Lans röda ko.

De bokstäfver som ingå i ofvanstående mening omkastas, så att en ny sådan därigenom uppstår — en rad ur Tegnérs Axel och Gerda.

TIM-TAM

PROKOP.

Från hufvudordet (1—6) borttages (framifrån räknadt) en bokstaf i sender, så att nya ord, hvart efter annat, därigenom uppkomma. Orden äro:

1—6 = en mycket använd titel,
2—6 = eldens budbärare,
3—6 = obebygd plats,
4—6 = namn på två floder i Storbritannien,
5—6 = växt.

MAX.

Munvatten.

På grund af sin fördelaktiga verken på cellbildningen vid sårnader och hudlöshet samt på grund af sin giftfrihet i förening med kraftigt antiseptiska egenskaper, användes Fil. D:r P. Håkanssons Salubrin som munvatten af alla, som för nämnda ändemål försökt det, såvida de användt detsamma lämpligt och tillräckligt utspädt med vatten. Se härom den hvarje flaska medföljande boskrifningen.

GEOGRAFISK UPPGIFT.

A. ad, ar, as, am, bor, de, dr, er, for, hr, ia, id, ka, lf, lv, m, m, ma, ny, ort, ra, ra, ru, s, s, st, st, t, ti, vi.

Ofvanstående bokstäfver och stafvelser, rätt sammansatta, gifva nio geografiska namn.

Orden äro: 1) stad i Spanien, 2) stad i Sverige, 3) stad i Preussen, 4) rike i Asien, 5) stad i Finland, 6) stad Preussen, 7) historisk ort i Sverige, 8) stad i Finland, 9) stad i Nederländerna.

Begynnelsebokstäfverna l da namnet på en svensk stad och slutbokstäfverna namnet på en tysk sådan.

FIX.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 10.

CHARADEN: A-po-te-ka-re.

MOSAIKEN: Figaro — Jörgen: familj, Ingarö, gurkor, anhang, r dare, Ossian.

KVADRATEN: Lager, Adige, girig, Egina, regal.

BOKSTAFSLEKEN: Nottingham.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

Tave. Bålstora fraser, som skulle skada mer än gagna!

P. Barometern faller och med den eder vårdikt — till botten af papperskorgen.

R. S. Håll er till kriaboken;

Öli. Snorres »saffransbullehistoria» tycks sannerligen vara på väg att bilda en hel litterär skola. Den senaste afläggaren är nu er »fortelling om den stakkels forglemte pölse og den skräkkelige angst, som den forårsagede». Den saknar ingalunda sin drastiska komik, men vi måste inskränka oss till ett förkortadt referat i breflådsformat. Så här gick det då till:

»I kammeret stod udmed väggen ved vinduet en sofa, der ikke på hele året havde väred flyttet. Denne skulde nu frem, og begge to, både Karen og fruen, hjalp hverandre. Men då sofaen vel var kommen frem, slap de den begge to på engang.

'Å, jösses', råbte fruen, 'å kors', råbte pigen, og så lagde de på sprong begge to og nidskreg efter hjälp.

For bagved sofaen lå et stort, stygt dyr med lange ören og store grönne hår!

Alle folkene på gården kom farendes for at se, hvad der var i vejen, men da de fick se det skräkkelige uhyre, ränte de sin vej igen, da ingen turde röre ved det end mindre slå det ihjäl.»

Nu bar det sig inte bättre än att far var i staden med drängarne och bara kvinnfolken hemma, så att goda råd voro dyra. Men . . . »pludselig fik fruen en glimrende idé: 'vi har jo en kriger i närheden. Kom, så sender vi bud på ham; han må vel i Guds navn have mod til at dräbe det skräkkelige dyr.'»

En timma af fruktansvärd spänning förflöt och så kom krigsmannen.

»Da han havde sendt dyret et blik, gik han stolt ud efter en ökse, fulgt af kvindernes beundrende mine, kommer så igen, og med et vel rettet hugg klöver han dyret i to dele.

Forbavset over, att »dyret» ikke gjorde nogen bevegelse, fik han med störste forsiglighed delene fra hverandre. Med endnu större forsigtighed blev hver bid undersögt for sig, mens kvinderne skreg og bad ham tage sig i vare.

Men pludselig slap den tapre krigsmand öksen.

'En pölse', sagde han.

Flau så han ud, og flaue var også alle de andre. For det forfärdelige, det grusomme dyr, det var virkelig bare en — pölse, som var blivet liggende der under sofaen siden sidste jul, og ingen havde havt en anelse derom.

Den havde fått et skräkkeligt udseende ved den tommelange mug, der helt beklädte den, og örene kom af de snorer, hvormed den var bunden sammen ved enderne.»

»Arbetets dotter». Trots erkännansvärda ansatser är det insända dock icke moget för vår publik.

Claes. Drifbänken för skaldefrön (= korgen) blef sångarlönen för er »Sångarlön».

R—o. Passar bäst i något religiöst organ.

Vita. Jämnstruket och ointressant!

Gustaf Erik. Där finnas nog stilistiska anlag att taga vara på och fördjupa — detta smakar för mycket af banal romanschablon.

Gunnar. Nej tack, den »Viran» går inte.

G. Gn. Ej utan stämning! Men stilen lider af det forcerade staccato't, och ämnet är plågsamt tungt. Användes ej.

S. Sammelsurium!

Ilka Ljung. Godtköpssentimentalitet!

Espagnola. En ganska originell företelse utan tvifvel, er »Fru Dolores Blåtand», med sin eviga sömnad mellan »de spanskt gulhvita fingrarna, späda och nervösa som insekter ur tropikerna»! Dock frukta vi, att hon skulle känna sig allt för främmande i kretsen af Iduns mera svenskt hvardagliga läsarinnor. Bäst därför att hon får förblifva i »sitt grå och fridfulla tysta hölje».

O. W. Vi ha aldrig hört, att ärligt och hedervärdt kvinnoarbete om skeppsbord skulle, som ni förmenar, vara särskildt »föraktadt och brännmärkt». Det är väl där som annorstädes i lifvet: det blir individens sak att förtjäna sin omgifnings aktning, och helt visst skall den icke förvägras, hvarhelst den betingas af äkta kvinnlig godhet och värdighet.

E. L—t. Som ni vill då — nej! Men ni kan ju fresta på nytt, när »svärmeriet» gått öfver.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:

»Ch. R.», Boxholm. Annonsen kostar 3,40 pr gång.

»20 år», Köping, torde ins. 8 kr. för annonsens inf. 2 ggr.

»A. W.», Gefle, torde ins. 2,80.

Siden från Zürich
äro världsberömda. — Modernaste mönster i hvitt, svart och alla slags färger. — Oupptnådt urval till billigaste engrospriser, meter och klädningsvis, till privatpersoner, porto och tullfritt. Tusentals erkännande skrifvelser. — Profver franko omgående. — Brefporto till Schweiz 20 öre.
Seidenstoff-Fabrik-Union
Adolf Grieder & Cie,
Kgl. Hofleverantör.
Zürich, S. 52,
(Schweiz).

4 Guld Medaljer — Göteborgs Kexfabrik — Kongl Hof-leverantör

SUNDSVALLS ENSKILDA BANK
22 FREDSGATAN 22.
Sparkasseränta 4 proc.
Uthyr kassafack
årshyra från 15 kr.

Hvad är LIEBIG'S KÖTTEXTRAKT?
Jo, endast af bästa oxkött framställd, koncentrerad buljong!
Rätt användt är det synnerligen bekvämt & ett medel till stor besparing i hushållet. Bästa & verksammaste tillsats att därmed förbättra & krydda alla slags kötträtter, köttsoppor & grönsaker.
Partiförsäljare endast
A. B. Otto Dahlström & Comp., Stockholm.

Fru Örns Atelier,
STOCKHOLM,
19 Tunnelgatan 19.
Specialité: Kappor, Promenadkostymer, Brudutstyrslar.
Londoner-, Pariser-, Wiener-mode.

KNEIPP BADEN — Borg, Norrköping
Året om fullständig kall- och varmvatenkur.

Gustaf Piehls Bryggeri-A.-B.
Stockholm 66 Götgatan 66 Stockholm
rekommenderar sina tillverkningar af:
Lager-Öl, Lager-Dricka
Pilsner-Öl, Iskällar-Dricka
samt såsom specialitet:
Pilsner-Dricka
Allm. telef. 36 56. Rikstel. 18.
Prisbelönt i Lübeck 1895, Malmö 1896, Stockh. 1897.

Iduns Handarbetstidning
utkommer år 1903 två gånger i månaden som en självständig mönstertidning och kostar för helt år kr. 2: 20 för halft år kr. 1: 20, lösnummer 10 öre. För detta billiga pris erhålles sålunda 2 gånger i månaden ett nummer med originalmönster till handarbeten af alla slag broderier, läderplastik, träsniderier, glödritning m. m. komponerade af tvänne framstående kvinnliga konstnärer på detta område.
Nytt! Nytt!

Lars Monténs Neutrala Kärntvål till ylletvätt och Oleintvål till linnetvätt användes lämpligast sålunda:
»1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under omröring 20 à 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen. Vid ylletvätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 à 38 grader.»
Finnes hos de flesta specerihandlare samt i mina butiker.
N:r 19 Stora Nygatan. — N:r 29 S:t Paulsgatan.
Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. Guldmedalj i Stockholm 1897.

Stockholms Dagblad
Daglig Morgontidning.
Observera Stockholms Dagblads rikhaltiga, lättlästa, illustrerade
Söndagsnummer.

Husmödrar!
I Amerikanska Gummiaffären,
Birger Jarls Passage,
finnas en hel del praktiska artiklar för Edra
— Husapotek —
såsom: Varmvattenpåsar, Sköljapparater, Sprutor, Lavemangapparater, Isblåsor, Fingertutor, Bröstpumpar.
Vidare finnas Dinappar, Barntröstar m. m.
Allt af gummi och högsta kvalité.

Kurort för nervsjuka.
Östersjöbadet VISBY på Gotland.
Alla slags varma bad; därjämte de bekanta sol-luftbaden och ny fullständig Kneippkur! Medicinska upplysningar; Hr Doktor K. Kallenberg, specialist i nervsjukdomar. adr.: Stockholm, Sturegatan 20. Rum m. m »Kamrerkontoret» i Visby. Badprospekt äfven från Sv. Turistföreningens byrå, Stockholm.

Cyprolin (f. d. Ceolin)
är det förnämsta putsningsmedlet för koppar & mässing, gör ytan fullkomligt blank och ren utan att smutsa händer och trasor. Cyprolin är allmänt omtyckt emedan det blankar fort och väl. Cyprolin kostar 25 öre pr burk och försäljes hos herrar minuthandlande. I parti hos Holst & C:o Tekn. Fabrik, Dalagatan 42, Stockholm.
OBS.! Varnas för efterapningar.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER
rikhalt. urval i fornn. stil. Fullst. rumsmöblemang utföras i alla olika variationer efter order. Mod. mönster. Begär prisuppgifter från Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm. (Försäljningsmag. Beridarebansg. 27, Sthlm.)

Röda Näsor. Beprövadt bästa medel (oskadligt) mot ansigtsrodnad, kyla, torr ekzém m. m. är »Isis-Salva». Pris pr burk med bruksanvisning 1: 75 mot postförskott. Säljes hos
Fru Emma Rickman, Damfrisering, Vesterlångg. 47, 1 tr., Sthlm.
Fru O. Rickman, Drottninggatan 15, Norrköping.

Hvarje häfte af »Moster Emmas Väfbok» kostar 1 kr. 35 öre. Första häftet, mattor. Andra häftet, tyger till gardiner, herrkostymer, promenad-, supé- och brudklädningar. Erhålles mot postförskott från fru Emma Andersson, Kuddby.

Agenter!!! sökas för försäljning af Elektriska Bälten. Prof, cirkulär och intyg sändes gratis och franko. Gratisbälte jämte hög proc. beviljas säljare. Skrif därför genast. Adr. Jean Thonérfelth, Burseryd.

Fru Sophie
Andersens & Marie Nielsens Tvålar med Bruksanvisning äro ankomna se Sapone-Colorito Tvål på sista sidan!

Elisabeth Östmans Husmoderskurs.

Ny kurs för un a fruar (eller för sådana ogifta damer, som genom sitt arbete äro förhindrade att deltaga i den dagliga undervisningen i skolan) börjar den 26 mars. Anmälningar torde ske innan den 20 d:s. Kursen varar i 10 veckor med arbete en dag i veckan. Pris 25 kronor.

För Damerna att beakta!

Damer, som önska sig en svart klädning bra och billig, skola icke gå på hufvudgatorna, ty där må ni, förutom att betala edra varor, betala de stora lokalernas svindlande hyror och eleganta montering. Gör edra uppköp i **Magasin Noir, St. Vattugat. 3, 1 tr. upp,** den största specialaffär i Skandinavien af **svarta** klädningstyger, ty där är ni alltid säker på att finna de bästa svarta varor i det största urval till de lägsta priser. Alla nyheter äro nu inkomna. Särskildt rekommenderas ett kolossalt urval af promenadtyger, fantasityger, satin, kläde, voile och genombrutna tyger samt sidentyger från enklaste till de mest eleganta.

Magasin Noir

3 Stora Vattugatan, 1 tr. upp.

Bestämda priser! Öppet 10—4.

Profver portofritt till landsorten

God affär

att öfvertaga för damer eller om någon önskar plats, att förestå affären mot insättande af 2,000 kr. och med lön enl. öfverenskommelse. Svar till »God affär», Iduns exp.

Kurs i kemisk tvätt

och fläckuttagning efter fru Anderséns metod gifves af skicklig tvätterska, som uti flera år praktiserat i kemisk tvätt. Pris 10 kr. Närmare underrättelse i Wilh. Beckers färghandel, Malmtorgsg. 5.

Sommarbostad.

Vid Rönninge järnvägsstation finnes att hyra en särdeles vackert och väl belägen möblerad våning om 3 rum, jungfrukammare och kök, skänkrum, skafferi och källare, passande för liten familj. Stor, öppen veranda. Frisk luft och härlig natur. Mjölk, is och ved på stället. Bageri och handelsbod 2 min., järnvägsstation och post 4 min. Afloppsledning i köket. Allm. Tel. Rönninge n:r 10.

Lektyr.

Ett antal äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som förut ej äga desamma, en billig, om växlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm,* erhålles inom Sverige *portofritt:*

Idun 1892	2: 25
Idun 1893 (n:r 1 felas)	2: 25
Idun 1895 (julnumret oberäknadt)	2: 50
Idun 1896 (d:o d:o)	2: 50
Idun 1897 (d:o d:o)	3: —
Idun 1899 (n:r 92 och julnumret slut)	3: —
Idun 1901 (med julnumret)	4: —
Idun 1902 (med julnumret)	4: 50
Iduns julnummer 1894	0: 20
Iduns julnummer 1898	0: 40
Iduns julnummer 1901	0: 60
Iduns julnummer 1902	0: 75
Barngarderoben 1901 (12 n:r)	1: 50
Barngarderoben 1902 (9 n:r)	1: 50
Kamraten 1894 (n:r 19 felas)	1: 25
Kamraten 1897 (» 18 »)	1: 25
Kamraten 1901	2: —

Exp. af Idun.

Konfirmander

undervisas privat 15/8—26/9 d. å. af kommin. C. G. Eckerberg i **Kungsör.** Härligt vid Mälaren, förträffl. kommunik.

Kurs i klädsömnad.

Grundlig undervisning i mönsterritning, tillskärning, profning af skicklig sömmerska. Eleven syr endast eget arbete. Lektionstid 11—3. Grefturegatan 30 B, 3 tr. A. T.: Ö. 43 82. *Selma Wahlgren.*

Alltid elegant, hållbart, modernt** är **Damkläde.

Helylle Damkläde, svart, blått, grått, beige, meleradt, af välkändt Norrköpingsfabrikat, som eljest kostar 5 à 6 kr. pr mtr, säljes af oss direkt till det billiga priset af kr. 4: 50 pr mtr, bredd 130 cm. Fraktfritt. Profver mot 20 öre i frimärken. Full belåtenhet garanteras.
Norrköpings Ylleväfnadsaffär, Norrköp.

DAMER!!!

Menstruationsbindlar i paket à 12 st. till 1 à 2 kr. paketen. Lifband därtill 1 och 1:50 pr st. sändes pr efterkraf.

Bandagist **P. Rudelius,** *Lund.*

Kurs i klädsömnad.

Undervisning i mönsterritning, tillskärning, profning och sömnad efter fröken Hulda Lundins metod. Lektionstid 10—2. Tel. Br. 206. **Lotten Dahlström.** Drottninggatan 64.

Näsdukar

utmärkt vackra, fina hvita hellinne, storlek 45/45 cm till kr. 3 pr duss. mot efterkraf. 6 duss. sändas fraktfritt.

Linneväfveriet, Borås

Återförsäljare! Vybrefkort

och fantasikort i finaste utförande till lägsta pris! Öfver 1,000 olika! — Påskkort! — Profsändning af **100 olika svenska vyer och fantasikort kr. 1: 60** jämte prislista från **Nordiska Förstoringsanstalten,** Jakobsgatan 25, Stockholm. Rikstel. 72 04.

De trefligaste Påskkorten

(kolor) erhållas från **Bokförlaget Svithiod, Stockholm.** Profsändning (10 olika) med prisförteckn. vid partiköp franko mot ins. af 40 öre i frim. Utmärkt vacker profs. (100 olika) kol och okol. Vy-, fantasi-, national-, humor- och påskkort franko mot ins. af 2: 10 i postanvisning.

En den svenska industriens triumf äro de af hofleverantörsfirman A. Wilh. Petris Grynfabriks A.-B. i Hvetlanda tillverkade dietiska hafregrynen. I motsats till dussinvaror kunna de ej säljas till hvad pris som hälst, men i förhållande till kvaliteten äro de mycket billiga. Då de för finsmakaren med förstörd matsmältning äro den enda dietiska föda, som kan ersätta bordets njutningar, och hvarje frisk person, som är mån om hälsans bevarande, med glädje använder en så läcker vara till dagligt bruk, kan man lätt förstå, hvarför detta svenska preparat, trots all konkurrens från in- och utlandet, kunnat bibehålla alla finsmakares bevågenhet och vinna en så fram stående plats på den svenska marknaden.

Ressällskap.

En ung flicka af god familj, som skall till Dresden i pension, önskar ressällskap omedelbart efter påsk. Svar under adress: »E. S.», Karlsro, **Halmstad.**

LEDIGA PLATSER

Bildad Kvinna,

lugn och allvarlig, som kan undervisa i sömnad, väfnad och enklare handarbeten, erhåller plats till 1:a april.

Ansökningar torde insändas till Waterloo Arbetshem, Göteborg.

Vid **Hjo Samskola** (femklassig) blir till hösten plats ledig för en dugande lärarinna. Undervisningsskyldighet i svenska ämnen hufvudsakligen i klass I, II, III. Lönen 1,000 kronor. Ansökningshandlingar sändas före den 1 april till

Styrelsen.

Vid Eskilstuna Elementarläroverk för flickor

blir fr. o. m. läsåret 1903—1904 en lärarinneplats ledig. Lön, med 24 tim. ordin. veckotjänstgöring, 1200, eventuellt 1250 kr. med 2 ålderstillägg på 100 kr. hvardera, hvarjämte läroverket erlägger halfva årsafgiften till pensionskassan.

Den sökande bör hafva afgångsbetyg från Högre Lärarinneseminariet och vara fullt kompetent att undervisa i **kristendom, svenska** och **historia** på mellanstadiet. Ansökningar torde insändas till **Styrelsen för Elementarläroverket för flickor,** Eskilstuna, före den 15 april 1903.

ENKEL och snäll flicka (event. sömmerska, som är van vid ordning och kan vara en verklig hjälp åt husmodern med inom hemmet förekommande sysslor, sömnad, städning o. d., erhåller god plats i liten familj i Värml. nu eller på våren. Svar med betygsafskrift och fotografi till »Ellen», Iduns Exp., Stockholm.

PLATS på landteg., Jämtland, för anspråkslös flicka kunnig i enkl. matl., sömnad. Godt lynne, ordentlig, ej rädd för arb. Hjälp vid eftersyn af barn, tjänare. Svar (hälst fot.) »Hjälpreda», Örebro p. r.

FÖR en enkel anspråkslös bättre flicka finnes genast plats i Sthlm som barnfröken. Hälst en som är van vid mindre barn och kunnig i sömnad. Svar till »I. S.», Postkontoret Linnégat., Sthlm.

FÖR i finare och enkel matlagning kunnig hushållsfröken finns god plats som familjemedlem. Norra Inack. Byrån, Mäster Samuelsgat. 62, Sthlm.

Hushållerska.

En pålitlig och i matlagning skicklig hushållerska, van vid stort landthushåll, bakning, slakt m. m. önskas instundande 24 april. Reflekterande torde skriftligen vända sig till Friherrinnan de Geer, född Cederström. Frötuna, Upsala

EN bildad, samvetsgrann, ordentlig, frisk och barnkär flicka, ej för ung och med vana att vårda barn, erhåller god plats i Göteborg i april för tvänne barn om 4½ och 1½ år. Den sökande bör vara villig hjälpa till med något städning, samt vara kunnig i sömnad och strykning. Svar med ref., löneanspråk och om möjligt fotografi till »M. A.», Göteborg p. r.

FÖR bildade hushållsbiträden, barnfröknar finnas verkligt goda platser att söka. Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsgatan 3 B., Sthlm. Etab. 1887.

Biträdande sköterskebefattningen

vid Växiö stads Epidemisjukhus är ledig och sökes hos Hälsovårdsnämnden i Växiö *senast den 21 mars 1903.* Lönen är 200 kr. om året jämte allt fritt. Sköterskan är skyldig att efter tillsägelse af stadsläkaren och mot särskild ersättning biträda vid privat sjukvård inom staden.

Växiö i februari 1903.

Hälsovårdsnämnden.

Ensamjungfru,

rask, proper och ordentlig, samt med ett jämnt och gladt lynne och som är skicklig i matlagning, bakning, syltning, städning och uppassning, erhåller förmånlig anställning den nästk. 24 april hos barnlös familj i Malmö. Svar med betyg och fotografi till »Fullt pålitlig» insändes till Iduns exp.

VID ett af Skandinaviens större hönserier emottages *en* elev. Allting fritt. Svar till »Hönserist» Iduns exp., f. v. b.

PLATS såsom barnsköterska för tvänne minderåriga barn är ledig från den 24:e april. Svar och betyg sändes till friherrinnan M. Cederström, Strömsholm.

Ensamjungfru.

En i *allo* präktig flicka, kunnig i matlagning får *god* plats den 24 april på landet i närheten af Upsala. Svart märkt »God plats», Upsala, p. r.

EN pålitlig och ordentlig barnfröken erhåller förmånlig plats för 2 barn (6½ och 2½ år) till 1 april. Lönpret rek. samt eget fotografi medsändes under adr.: »Vänligt bemötande» p. r. Göteborg.

En ung, frisk jungfru,

kunnig i sömnad och inom hus förefallande göromål får god anställning nästkom. 24 april å egendom i Södermanland om anmälning och rekommendation sändas »Post restante». Mariefred p. r.

Att tillhandagå i familj erhåller bild. flicka aflön. plats. Äfvenledes plats för bild. flicka med utseende, att förestå bättre ungh. hushåll. Svar märkt »A.» med fotografi Rydows platsbyrå. Malmö.

Förmånlig plats som föreståndarinna

vid Visby nykterhetsvärdshus, erhåller därför fullt kompetent person den 1 april d. å. Ansökan, åtföljd af intyg om, att sökanden förut förestått liknande rörelse, jämte öfriga rekommendationer, bör före den 15 mars insändas till fabrikören **C. A. Hallonberg,** adress Visby.

Vid Nyköpings Elementarskola för flickor

är en lärarinneplats ledig att tillträda nästa hösttermin. Den sökande bör hafva genomgått Högre lärarinneseminarium. Undervisningsämnen: franska språket, zoologi och botanik. Lön 1,200 kr. Ansökningar jämte präst-, läkare och kompetensbetyg insändas före den 1 april till styrelsen.

En äldre,

pålitlig barnsköterska med goda betyg erhåller genast plats hos doktor J. Nyström, Eksjö.

SOM **barnfröken** att omhänderhafva och i de första grunderna undervisa en 5—6-årig gosse önskas i vår en förståndig flicka af god uppfostran, karaktär och sätt. Bör äfven vara kunnig i sömnad. Svar till fru Annie Ljungman, Helsingborg.

Värdinna.

För mindre hushåll, i landsortsstad i mell. Sverige, sökes pålitlig, van och kunnig hushållerska, med bästa ref. Tillträde 1 april. Svar med fotografi till »Värdinna», Iduns exp.

PLATSSÖKANDE

EN bildad 22-års flicka, som fullt behärskar tyska språket och vistats ett år i Hannover, önskar till våren anställning såsom ressällskap och hjälp vid utrikesresa. Svar märkt »N. N.», Östersund p. r.

Ung flicka, önskar plats i fam., som hjälp med barn. Är något kunnig i sömn samt har underv. i småbarns-slöjd i skola. Svar till »R. L.», Iduns exp.

Mot fritt vivre

önskar en i inomhus förefallande göromål något kunnig **flicka** plats i en bättre familj. Svar till »18 år», Grästorp.

23-årig bättre flicka önskar plats i familj som hjälp åt husmodern där jungfru finnes. Har ett år vistats på större landtegendom i Skåne. Är kunnig i hushållsgöromål. Goda rekommendationer finnas. Lön önskas. Svar till »Familjemedlem», Söderhamn p. r.

Slöjdlärarinna

kunnig i handarbeten och konstväfnad önskar plats. Sv. t. »Slöjdlärarinna», Mellösa.

EN sköterska, som genomgått en kurs vid »Barnavård», önskar plats. Svar till »F. 1903», Fr. Br. Förb. Byrå, Stockholm.

EN ung bättre flicka af god familj, önskar plats som sällskap och hjälp i hushållsbestyr; är kunnig i såväl enklare som finare matlagning samt sömnad. Svar emotses tacksamt till »F. 23 år», Grythyttehed

Herrar Postmästare.

Ung, anspråkslös flicka önskar plats att biträda med postgöromål, har i flera år innehaft plats å poststation och är nästan kunnig i alla postgöromålen. Svar emotses inom fjorton dagar till »Aina», Iduns Exp.

Ung, musikalisk flicka

af god familj, som är anställd som skrifbiträde å domarekansli, önskar plats hos häradshöfding eller annan tjänsteman, hälst i familj. Är kunnig i handarbeten och något matlagning samt äger vana i musikundervisning. Frisk och redbar. Tacksamt emottages svar under sign. »A. L.», Iduns exp., Stockholm.

BARNLÖS enkefru, af god familj, bildad och musikalisk samt praktisk och med förmåga att göra ett hem trefligt söker plats i aktad familj som sällskap och hjälp åt sjuklig dam eller herre hälst också där barn finnas, hvilka behöfva god omvårdnad samt ledning vid hemstudier, läxläsning och musik etc. Lön fordras ej. Svar till »Verksam 32», Hufvudpostkontoret, Göteborg.

Guvernantsplats

sökes till hösten af utexaminerad småskolelärarinna med elementarbildning och musikalisk. 200 kr. i lön och eget rum önskas. Svar till »W. M.», Iduns exp.

UNG flicka, som genomgått högre flickskola och äger undervisningsvana, önskar plats som guvernant nu genast. Svar t. »Guvernant», Gumælii Annonsb., Malmö.

MEDELÅLDERS, bildad dam söker plats som värdinna och uppfostrarinna i aktadt hem. Goda rek. Svar till »Språkkunnig», Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

BILDAD, praktisk flicka, kunnig i matl. bakning, sömnad, handarb. m. m. söker plats. Ordentlig, rask. Svar till »Gladlynt», Iduns exp. f. v. b.

I matlag., bak., söm. fullt kunnig, bildad flicka önskar plats. Ordningsvan, sparsam, plikttrogen. Sv. »Glad Hurtig» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

UNDERTECKNAD, af god familj (från London), önskar till sommaren engage i någon »refined» familj, för att där undervisa i sitt modersmål och vara som sällskap. Massage gifves, är musikalisk. Utmärkta referenser.
Adr.: Miss Gertrude Pickering, Norrköping.

EN ung, bildad, förlofvad flicka önskar snarast plats till landet att gå frun tillhanda. Är af ett hurtigt lynne och har i sitt hem deltagit i hushållet.

Svar bedes till »A. 19 år». Iduns exp.

UNG flicka af god familj önskar plats i familj att gå frun tillhanda, något kunnig i matlagning och bakning. Lön önskas samt få anses som familjemedlem. Svar till »21 år J. A.» Iduns exp. Stockholm, f. v. b.

Undervisningsvan Guvernant önskar plats att läsa med mindre barn i vanl. skolämnen, språk och musik. Goda rek. Småpret. Svar till »Ljudmetoden». Iduns exp.

En ung dansk

musikalsk, fransktalende Dame af god Familie, önsker Plads som Selskabsdame eller Husforstanderinde i et Hjem, helst paa Landet. Vedkommende önsker at betragtes som Medlem af Familien. Lön efter Overenskomst. Svar adr.: Iduns kontor, märkt P. P.

KVINNLIG gymnast önskar med det snaraste plats i familj, för massage och sjukgymnastikbehandling. Äfven villig deltaga i inom huset förek. göromål. Betygsafskr. kunna erhållas. Svar till »Kvinnlig gymnast 22», Iduns exp., Stockholm.

20-årig prästdotter, som med vackra betyg genomgått elev-kurs vid länslasarett, önskar under sommarmånaderna få följa med vänligt herrskap till badort, eller vara till hjälp i hemmet mot fria resor och billig lön samt i öfrigt fritt vivre. Tacksam för svar inom 14 dagar till »Sjuksköterska», Näsbyholms jernvägsstation.

En ung flicka önskar mot fritt vivre plats å egendom på landet att under husmoders ledning lära och deltaga i hushållet. Önskar anses som medlem af familjen. Svar emotses tacksamt till »G. D.», Nyköping p. r.

Gymnast,

utex. fr. Kungl. Gymn. Central-Institutet, söker anställning för sex veckor (15 juli—1 sept.) innevarande år. Svar till »Leg. gymnast», Barentzstraat 20, Den Haag, (Holland),

Gladlynt flicka, af god familj, som genomg fullst läroverk, kurs i matlagn., handelsskola, kunnig i sömnad, önskar plats nu genast. Svar till »I hem eller å kontor» Iduns exp.

Värdinneplats sökes af en medelålders dam, hälst i Stockholm. Van vid ett hems skötande, äfven van att handleda barn. Bästa referenser. Svar märkt »Plikttrogen H.», Iduns exp., Sthlm.

Husmoder, hälst i hem där barn finnas, önskar plats till våren af en praktisk och bildad dam af god familj. Utmärkta referenser. Svar märkt »Hemtrefnad», Iduns exp., Stockholm.

Som husföreståndarinna för äldre ungherres eller änkemans hem söker praktisk, bildad flicka plats. Äger gladt och jämnt lynne samt vana att förestå ett hem. Bästa betyg och rek. finnas. Svar till »Isa 33 år» p. r. Bro (Vesteråsbanan).

Hvem kan erbjuda 60-årig bättre fru ett verkligt lugnt och fridfullt samt angenämt och bättre hem hälst i omedelbar närhet af någon stad i Uppland, Södermanland, eller Östergötland där sällskapet kan påräknas bestå af ett par äldre kanske äfven yngre damer. Senaste svar afhämtas den 20/3 under signaturen »Årlig inackordering» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Drottninggatan 2, Stockholm.

NÅGRA konfirmander kunna i början af nästa juni mottagas i Ekshärads kommministergård. Närmare meddelas af Kommminister H. A. Karlsson, Ekshärad (Värml).

UNG, anspråkslös och musikalisk flicka af god familj, villig att åtaga sig 1—2 timmars musiklektion dagligen, kan mot ringa afgift (20 kr. pr månad) få god plats i pension i Franska Schweiz. Får deltaga i alla lektioner. Tillträde 1:sta Maj. Vidare meddelas af »I. G.», Nettraby p. r.

BILLIG inackordering erhålla 2 à 3 unga flickor i liflig vacker trakt af Östergötland. Svar till »Godt Hem», Kimstad p. r.

För att lära hushåll

önska tvänne unga flickor, systrar, inackordering i fin familj, hälst på landet. Uppgift om villkor m. m. sändes till Gumælii Annonsbyrå, Malmö, märkt »F 18».

Zwei Deutsche, junge Damen

wünschen zu Mai in der Nähe einer Stadt Aufnahme in einer gebildeten Familie zu finden. Kostgeld nach Übereinkomst. Offerten erbeten an Konsul Grimm, Holtenau bei Kiel.

UNGA damer, som vilja lära tyska språket grundligt, finna angenäm vistelseort i familjepensionen *Frau Kitty Schönian,* **Hannover,** Lemförderst. 11. — Bästa ref.

Till Konfirmationsundervisning

mottagas några flickor i ung prästfamilj fr. 27 juni—2 aug. Härligt och friskt läge vid skog och sjö. Svar till »Konfirmation», Askersund, poste restante.

Obs! Värmländska frågar om anspråkslös flicka vill byta hem någon af sommarmån. Svar till »Sommaren 1903», Hammarö.

I EN uaturskön trakt önskar en ung flicka inackordering i en bättre, treflig, musikalisk familj, där ungdom finnes, för att lära hushållet. Villig betala cirka 40 kr. pr månad. Svar till »18 år», Vislanda p. r., emotses inom åtta dagar.

I HELLESTADS prostgård, Österg., önskas nu eller i höst kamrat till egen 13-årig dotter. Elementarskolans 4:de årskurs läses nu. Lärarinna från högre lär.-seminarium. Upplysningar lämnas af Professor Rosén och Hofpredikanten Hammarsten, Stockh., samt Prosten Nyström, Hellestad.

HANNOVER.

En à två unga flickor, som önska lära sig tyska språket, finna i en fin, tysk familj (ej pension) ett angenämt hem och moderlig omvårdnad. Vidare meddelar Frau J. Katzenstein, Karolinenstrasse 4, och Fröken Olga Bladin, Helsingbanken, Söderhamn.

Privat nattvardsundervisning.

Flickor, som önska konfirmeras under sommarferierna, mottagas i väl belägen prästgård på landet. Komminister J. G. Lindhardt, adr. **Sundholmen** (Varberg—Borås järnväg).

Pellerin's Margarin är bäst!

Sparkasseräkning
4 proc. ränta.
Nordiska Kreditbanken
1 Drottninggatan 1
Mynttorget 4, Drottninggatan 102. Hornsgatan 52.

Iduns Modetidning.

N:r 5 nu utkommet och innehåller bland annat:

2 st. **Folkdräkter,** 1 manlig och 1 kvinnlig, från **Toarps socken i Vestergötland.** Folkdräkternas stilenlighet kontrollerad af föreståndaren för Allmogeafdelningen vid Nordiska Museet hr P. G. Wistrand.
3 st. **Sällskapsdräkter.**
3 st. **Vårkostymer.**
4 st. **Promenaddräkter.**
2 st. **Sorgdräkter.**
1 st. **Reformdräkt.**
1 st. **Nattrock.**
5 st. **Barndräkter.**
5 st. **Bluslif.**
m. m. m. m.

Lösnummer 10 öre hos alla Iduns kommissionärer.

Prenumerationspris *1: 20 för halft år.*

Fullständiga och korrekta mönster från ett af Stockholms förnämsta damskrädderier tillhandahålles såväl prenumeranter som lösnummer-köpare af Iduns Modetidning till mycket billiga priser.

Gamla belysningsredskap
såsom stakar, armstakar, väggarmar och kronor för ljus eller gas, bords-, vägg-, tak- och golflampor för olja eller fotogen, lampetter, lyktor och lanternor, ljus- och lampskärmar, glas och kupor, skärm- och kuphållare, vaxstapel- och pörthållare, ljusknektar och ljussläckare, eldon och tändstickshållare, tändsticksladdor och askar, ljusmanschetter och kronglas samt
gamla uppvärmningsredskap
såsom fyrfat, trefötter, eldgafflar och tänger, kaffe- och tékokare, spritkök o. d. köpas för
Stockholms gasverks samlingar.
Meddelanden och beskrifningar eller ock profsändningar, hvilka, om de icke inköpas, återskickas portofritt, torde åtföljda af prisuppgift insändas under adress:
Stockholms gasverk.

Högstedt & C:o
32 REGERINGSGATAN 32
STOCKHOLM
Specialitet:
Bordeaux- & Bourgogne-viner
Billiga priser.

Vackra händer.
Utdrag ur analys å S:t Eriks
Aseptol-Lanolin-Tvål
& Bor-Lanolin-Tvål
(9,5 % öfverfettade toilettvålar).
»— — — och anser jag därför, att de äro **mycket goda toilettvålar,** som böra **verka välgörande på huden.**
Stockholm den 1 nov. 1902.
Carl Setterberg,
Fil. Dr, Handelskemist.»
S:t Eriks Tekniska Fabrik, Stockholm.

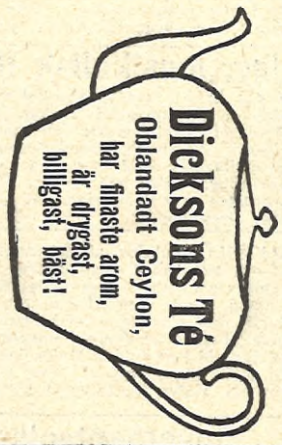

Tillhandahålles hos alla välsorterade specceri- andlande och i parti af
Helge Hallberg, Malmskilnadsgatan 33
Telefoner: Riks 23 36. Allm. 428.

Kaffe blir dåligt,
ja, ett gift, om det ständigt drickes oblandadt, hvarför man alltid bör blanda sitt kaffe med **Stockholms Kaffe-Aktiebolags** berömda **Intubikaffe** (nu kalladt **Arlakaffe**) som af de mest framstående professorer och läkare intygas att göra kaffet godt, **hälsosamt,** välsmakande, ytterst drygt och billigt samt att **förhindra kaffeförgiftning.**
Paketer à 25 och 10 öre i alla speceri- och diverseaffärer. Obs. noga att firmans namn, **Stockholms Kaffe-Aktiebolag,** samt ordet **Arla** i rödt är tryckt å alla paket, ty **endast dessa** äro verkligt äkta och garanterade att innehålla den bästa kaffetillsättning.

Agra Mejeri-Margarin är *finaste märket.*

Barn och ungdom
i behof af stärkande landtvistelse, samt af pålitlig undervisning i vanliga skolämnen i ungefärlig öfverensstämmelse med elementarläroverkens studieplan, kunna äfven under terminens gång vinna inträde vid **Västerdalarnes Privatläroverk och Prakt. skola.** Omsorgsfull tillsyn och moderata villkor kunna bjudas. Postadress **Myrbacka** (Dalarne).

OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-AKTIEBOLAG
— Etableradt i Stockholm 1880 —
1:a Anthracit
Hushållskol ~ Cokes ~ Briketter
Allm. telefon 8 68, 47 35, 47 36. Rikstelefon 1 79, 66 10.

Sapone-Colorito Tvål.
Hvarje **praktisk husmoder** bör pröfva **Fru Sophie Andersens** välkända hastiga och billiga **Kemi-** och **Färgmetod.** Sapone-Colorito rengör och färgar samtidigt såväl silke, ylle, bomull och möbelöfverdrag utan afsprättning. Bruksanvisning följer med hvarje stycke, så att enhvar kan med lätthet använda Sapone-Colorito, som fås i många olika färger, endast 25 öre pr st. Vid bruk af den hvita tvålen erhåller man bländande hvitt linne, får aldrig gult eller krympt ylletyg, den gifver silke en fin glans och skadar icke färgerna.
Observera att den hvita tvålen är stämplad **Marie Nielsens Sapone di perfezione,** Kjöbenhavn. Erhålles 1/4-kilo à 24 öre, och Marie Nielsens Aseptintvål à 25 öre pr st. säljes i Stockholm hos undertecknade:
Färghandlarne Håkanson, Humlegårdsg. 17, Gustafsson, Humlegådsg. 14 & 16, Klint Bernhardt & Co., Regeringsg. 26, Slussplan 63, Kungsg. 3, Vilh. Larson & Co., Drottningg. 80, M. Hansen, Arsenalsg. 1, Wennersten & Co, Hamng. 5. **Hälsovännens affärer,** Uplandsg. 27, Mäst. Samuelsg. 12, Hornsg. 32. **Parfymerierna** Fanny Gelins, Malmtorgsg. 5, Holst & Co., Odeng. 71, Ax. Sterner, Malmskilnadsg. 3, Axelina Andersson, Arsenalsg. 5, Selma Häggelund, Hamng. 38, Louise Blomberg, Västerlångg. 39, Magda Svensson, Storg. 17, Carlssons Tvålbod, Hötorget 17. **Nybrogatans Speceriaffärer:** Sundbaum & Wennborg, 64, Carl Dalgren, 4. **Humlegårdsg. 17** fås också **Marie Nielsens utmärkta Hår- och Tandvatten Vinaigre** samt **fina franska Essencer.**
Hufvudaffär: Fru Marie Nielsen, Fuglebakken Kjöbenhavn F.
Tel. Godt Håb 362.

Allcock's
Porösa Plåster
mot hosta, förkylning och alla Smärtor.

Maltextrakt Se följande analysintyg af Prof. **Carl Th. Mörner,** Upsala den 12 maj 1902.
A. "Äkta Kron-Malt-Extrakt" från Kongens Bryghus, **Köpenhamn.**
B. "Björkboms Maltextrakt" från Apoteket Enhörningen, **Göteborg.**

Originalkärlets nettoinnehåll	A. 370 gr.	B. 411 gr.
Innehållets halt af vattenfritt extrakt	A. 16,5 proc.	B. 73,7 proc.
Absoluta mängden vattenfritt extrakt i originalkärlet	A. 61 gr.	B. 303 gr.

Häraf framgår att: **1 flaska Björkboms Maltextrakt** (pris 95 öre) innehåller lika mycket Maltextrakt som **5 flaskor Äkta Kron-Malt-Extrakt** (pris kr. 3: 75). **Välj själf,** men vill Ni hafva valuta för Edra pengar, så bör Ni köpa
— Björkboms Malt-Extrakt. —
Fås å alla apotek och på fabriken, apoteket **Enhörningen i Göteborg.**

Jag var skallig!

För ännu endast några år sedan var min hjässa alldeles kal. Min fader och farfader voro båda skalliga. Min moders hår var af naturen mycket glest. Jag hade vant mig vid tanken att förblifva skallig, ända tills jag tillfälligtvis under en afstickare genom Schweiz gjorde bekantskap med en äldre, studerad herre, hvilken under samtalets lopp på en gång frågade mig **huruvida jag icke skulle önska att vara i besittning af en rik hårväxt.**
Naturligtvis till den yttersta grad förvånad svarade jag jakand . Härpå berättade han mig, att han hela sin lefnad studerat kemi och särskildt sysselsatt sig med hårets fysiologi. Till bekräftande af sina ord gaf han mig en formel, hvilken han enträget bad mig sammansätta. Jag underlät icke, så snart jag befann mig i Genève, att göra detta och begagnade detta preparat en kort tid. Efter tre veckors förlopp började mitt hår att komma tillbaka, och efter **fyrtio dagar** va min hjässa fullständigt betäckt. En del af pomadan tillställde jag tvänne vänner; på den ena, en dam, hade håret fullständigt fallit af. **Hårbottnens stärkande var i båda fallen öfverraskande.**
Efter att af den lärde man, som gjort uppfinningen, erhållit tillåtelse härtill, försäljer jag sedan dess denna kosmetik. Jag är i stånd att anföra hundratals af lika framgångsrika exempel på kraftig verkan hos båda könen. Det är icke något hemligt medel. Jag har ingen lysande etikett å detsamma. Utom dess utomordentliga närningskraft för hårbottnen bestå dess företräden uti ett starkt stimulerande af hårets växtkraft och dess vidmakthållande. Gärna garanterar jag, att detta medel icke innehåller några för huden eller håret skadliga beståndsdelar.
Prof gratis!
Hvarje läsare, hvilken uppgifver mig sin adress på ett 10 öres brefkort **under åberopande af denna tidning,** tillsänder jag gärna gratis och utan villkor ett litet prof i ändamål att ådagalägga medlets verkliga värde. Därpå, om Ni skulle finna att håret börjar växa, skall jag gärna mot ett ringa pris sälja Eder ytterligare en kvantitet. Alla uppdrag utföras promt och diskret.
JOHN CRAVEN-BURLEIGH.
84 Leipzigerstr. (S. A.) Berlin.

Göteborgs Enskilda Bank
12 Brunkebergstorg 12.
Sparkasseränta 4 proc.

Sydsvenska Kredit-Aktie-Bolaget
STOCKHOLM o FREDSGATAN 17
Afdelningskontor: GÖTGATAN 31
— Fonder kr. 6.765.000. —

Deposition	4 %
Sparkasseräkning	4 %
Upp- & Afskrifning	2 %

Kassafack à 15, 20 och 25 kr.
Hemsparbössor

Hernösands Enskilda Bank,
Kungsträdgårdsgatan 16.
Sparkasseräkning.
Kassafack 15 kr. för år.
Notariatafdelning.

Aktiebolaget Stockholms Diskontobank,
Hufvudkontor: **Regeringsgat. 8,**
Afdelningskontor: **Hötorget 8.**

Högsta depositionsränta	4 1/2 %
Sparkasseränta	4 »
Checkräkningsränta	2 »
Kreditivränta	5 »

Utländskt mynt köpes och säljes. Resekreditiv utfärdas. Notariatafdelning. Förvaringsfack.

Första klass Privathotell,
en och två trappor upp,
8 Birger Jarlsgatan (f. d. 10),
Stockholms förnämsta gata.
Rikstelef. 4401. Allm. Telef. 125 39.
Edla Carlsson.

PRENUMERERA i god tid å andra kvartalet af
PUCK,
som hvarje vecka innehåller bidrag af de bästa kända förmågor på det humoristiska området.
PRENUMERATIONSPRIS:
helår 4: 75, halfår 2: 50, kvartsår 1: 25.

Ask, buy and try
TUSKER BRAND TEA
which received 10 gold medals for purity and exelent taste.
Sole importor for Scandinavia
Nils Lundborg, Malmö.

Klara Expressbyrå
11 Stora Vattugatan 11.
Riks 66 67. Allm. 62 92.
Absolut nykter, van och pålitlig personal.

Vill man förtjäna på vy- och genrebrefkort, — köp dem då hos ***John Fröberg, Finspong!*** Som prof erhålles 100 *olika,* då kr. 1: 50 insändes.